

וְאֵלֶכָה אַחֲרֶיךָ וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ שׁוּב כִּי מַה-עֲשִׂיתִי לָךְ:
 וּשְׂבַק יֵת תּוֹרִיָּא. וְרַהֲטָ, בְּתֵר אֵלֶיָּה. וַאֲמַר. אֲשַׁק כְּעֵן, לְאָבָא וּלְאִמָּא.
 וְאַהֲדָ, בְּתֵרְךָ. וַאֲמַר לִיה, אֵיזִיל תּוֹב. אֲרִי מָא עֲבַדִּית, לָךְ: כֹּב וַיֵּשֶׁב
 מֵאַחֲרָיו וַיִּקַּח אֶת-עֶמֶד הַבָּקָר וַיִּזְבְּחֵהוּ וּבְכָלִי הַבָּקָר
 בְּשֵׁלֶם הַבָּשָׂר וַיִּתֵּן לָעַם וַיֹּאכְלוּ וַיִּקְּם וַיִּלְךָ אַחֲרֵי אֱלֹהֵיהֶם
 וַיִּשְׁרֹתֵהוּ: וְתַב מִבְּתְרוֹהִי, וְנָסִיב יֵת פֶּדֶן תּוֹרִיָּא וְהִדְמִיָּה. וּבִמְנֵי תּוֹרִיָּא,
 בְּשִׁיל לְהֹזֵן בְּסָרָא. וַיֵּהֱב לְעֵמָא, וַאֲכָלוּ. וְקָם. וַאֲזַל בְּתֵר אֱלֹהֵיָה, וְשִׁמְשִׁיָּה:

(גְּאֵלָנוּ יְהוָה עֲבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל:)

(פֶּרְקָנָא. יי עֲבָאוֹת, שְׁמִיָּה. קְדִישָׁא, דִּישְׂרָאֵל:)

על דא יתברך וישתבח, שְׁמָא רַבָּא קְדִישָׁא. דִּי לְעִילָא, חַיָּא וְקַיָּמָא. מְבָרַךְ הוּא לְעָלַם,
 וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:

הגד ראשי המטות

למנחת שבת
 ושני וחמישי

ב וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל-רָאשֵׁי
 הַמִּטּוֹת לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר

תפסיר רס"ג

(ב) ת'ם כַּלֶּם מוֹסִי רױסָא אַל־
 אַסְבָּאט. אַלְדִּי לְבְנֵי אַסְרָאִיל

— רס"י —

(שמות לד, לא. לב) וַיֵּשְׁבוּ אֵלָיו אֶהְרֹן וְכָל
 הַנְּשָׂאִים בְּעֵדָה וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֲלֵיהֶם וְאַחֲרָיו בֶּן
 נִגְשׁוּ כָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וּמָה רָאָה לְאַמְרָה כָּאן,
 לְמוֹד שֶׁהַפֶּרֶת נְדָרִים בְּיָחִיד מִמָּחָה וְאִם אֵין
 יָחִיד מִמָּחָה מִפְּרִי בְּשִׁלְשָׁה הִדְיוּטוֹת. אוּ יָכוֹל
 שֶׁלֹּא אָמַר מֹשֶׁה פְּרִשָּׁה זֶה אֵלָּא לְנִשְׂאִים
 בְּלִבָּד, נֶאֱמַר כָּאן זֶה הַדְּבָר, וְנֶאֱמַר בְּשָׁחוּטֵי
 חוּץ (ויקרא יז, ז) זֶה הַדְּבָר, מִה לְהֵלֶן נֶאֱמָרָה
 לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר
 דְּבַר אֵל אֶהְרֹן וְגו', אַף זֶה נֶאֱמָרָה לְכָלִּין:

ל וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. לְהַפְסִיק
 הָעֵינָן, דְּבָרֵי רַבִּי יִשְׁמַעֲאֵל, לְפִי שְׁעַר כָּאן
 דְּבָרָיו שְׁלֵמָקוֹם וּפְרִשָּׁת נְדָרִים מִתְחַלֵּת
 בְּדַבּוּרָא שְׁלֵמָשָׁה, הָעֶרְךָ לְהַפְסִיק תְּחִלָּה
 וְלִזְמוּר שְׁחֹזֵר מֹשֶׁה וַאֲמַר פְּרִשָּׁה זֶה
 לְיִשְׂרָאֵל, שְׂאֵם לֹא כֵן יֵשׁ בְּמִשְׁמַע שְׁלֹא אָמַר
 לָהֶם זֶה אֵלָּא בְּפִרְשָׁת נְדָרִים הַתְּחִיל דְּבָרָיו:
 ז רָאשֵׁי הַמִּטּוֹת. חֶלֶק כְּבוֹד לְנִשְׂאִים
 לְלִמּוּדֵם תְּחִלָּה וְאַחֲרֵי כֵן לְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.
 וּמִנֵּין שְׂאֵף שְׂאֵר הַדְּבָרוֹת כֵּן, תְּלִמּוּד לִזְמוּר

תפסיר רס"ג

קאילא. הדיא אלאמר. אלדי
אמר אללה בה: ג) אי רגל נדר
נדרא ללה. או חלף ימינא
ליעקד עקדא עלי נפסה. פלא
יבדיל קולה. פכל מא כרג מן
פאה יעמל: ד) ואידיא אמראה
נדרת נדרא ללה. או עקדת
עקדא. פי בית אביהא
פי חאל צבאיהא: ה) פסמע
אביהא נדרהא. ועקדהא
אלדי עקדתה עלי נפסהא
ואמסד ענהא. פקד תבת
גמיע נדרהא. וכל עקד

זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה:
וּמִלִּיל מֹשֶׁה עִם רִישֵׁי שְׁבֻטֵיָא. לְבִנֵי
יִשְׂרָאֵל לְמִימַר. דִּין פִּתְגָמָא. דְּפִקִּיד יי:
אִישׁ כִּי־יֵדֵר נָדָר לַיהוָה
אוֹ־הַשְּׁבַע שְׁבַעַה לְאַסֹּר
אֶסֶר עַל־נַפְשׁוֹ לֹא יַחַל
דְּבָרוֹ כָּכָל־הֵיכָנָא מִפִּי
יַעֲשֶׂה: גְּבַר אֲרִי יֵדֵר נָדָר קָדָם יי. או
יָקִים קָיָם לְמִיסַר אֶסֶר עַל נַפְשִׁיה. לֹא
יִבְטִיל פִּתְגָמִיה. כָּכָל דִּיפּוֹק מִפּוּמִּיה

יַעֲבִיד: וְאִשָּׁה כִּי־תֵדֵר נָדָר לַיהוָה וְאַסְרָה אֶסֶר
בְּבֵית אָבִיהָ בְּנַעֲרִיהָ: וְאַתָּתָא. אֲרִי תֵדֵר נָדָר קָדָם יי.
וְתִיסַר אֶסֶר. בְּבֵית אָבוּהָא בְּרַבִּיּוּתָהּ: וְשָׁמַע אָבִיהָ
אֶת־נִדְרָהּ וְאַסְרָהּ אֲשֶׁר אֶסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ
וְהַחֲרִישׁ לָהּ אָבִיהָ וְקָמוּ כָל־נְדָרֶיהָ וְכָל־אֶסֶר

— רש"י —

לְאַסֹּר אֶסֶר אֶת הַמִּתָּר וְלֹא לְהַתִּיר אֶת
הָאֶסֶר: לֹא יַחַל דְּבָרוֹ. כְּמוֹ לֹא יַחַלֵּל דְּבָרוֹ.
לֹא יַעֲשֶׂה דְּבָרָיו חֲלִין: וּבְבֵית אָבִיהָ.
בְּרִשׁוֹת אָבִיהָ וְאֶפְלוֹ אֵינָה בְּבִיתָהּ: בְּנַעֲרִיהָ.
וְלֹא קִטְנָה וְלֹא בּוֹגֶרֶת, שֶׁהַקִּטְנָה אֵין נִדְרָה
נָדָר וְהַבּוֹגֶרֶת אֵינָה בְּרִשׁוֹת שֶׁלְּאָבִיהָ לְהַפֵּר
נְדָרֶיהָ. וְאִי זֶה הִיא קִטְנָה, אֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ בֵּת
אֶחָת עֲשָׂרָה שָׁנָה וְיוֹם אֶחָד נְדָרֶיהָ נִבְדָּקִין.
אִם יָדְעָה לְשֵׁם מִי נִדְרָה וּלְשֵׁם מִי הִקְדִּישָׁה
נְדָרָה נָדָר. בֵּת שְׁתֵּים עֲשָׂרָה שָׁנָה וְיוֹם אֶחָד

זֶה הַדָּבָר. מֹשֶׁה נִתְנַבֵּא (שְׁמוֹת י"ז, ז) בְּכֹה
אָמַר ה' בְּחֻצּוֹת הַלֵּילָה, וְהַנְּבִיאִים נִתְנַבְּאוּ
בְּכֹה אָמַר ה' מוֹסֵף עֲלֵיהֶם מֹשֶׁה שְׁנֵתְנַבֵּא
בְּלִשׁוֹן זֶה הַדָּבָר. דְּבַר אַחֵר זֶה הַדָּבָר מַעֲוִט
הוּא, לֹאמַר שֶׁהַחֶכֶם בְּלִשׁוֹן הַתֵּרָה וּבַעֲל
בְּלִשׁוֹן הַפֶּרָה, כְּלִשׁוֹן הַכְּתוּב כָּאן, וְאִם חֲלָפוּ
אֵין מִתָּר וְאֵין מוֹפֵר: גְּבַר. הָאוֹמֵר הָרִי עָלִי
קָנָם שְׁלֹא אוֹכַל אוֹ שְׁלֹא אֶעֱשֶׂה דְּבַר פְּלוֹנִי,
יְכוּל אֶפְלוֹ נִשְׁבַּע שִׁיאֲכַל נְבִלּוֹת אֲנִי קוֹרָא
עָלָיו כָּכָל הַיּוֹצֵא מִפִּי יַעֲשֶׂה, תִּלְמוּד לֹאמַר

תפסיר רס"ג

אֲשֶׁר-אֶסְרָה עַל-נַפְשָׁהּ

יְקוּם: וַיִּשְׁמַע אֲבוּהָא יֵת נְדָרָהּ. וְאֶסְרָה
דְּאֶסְרָת עַל נַפְשָׁהּ. וַיִּשְׁתּוֹק לָהּ אֲבוּהָא.
וַיְקוּמוּן כָּל נְדָרָהּ. וְכָל אֶסְרֵי דְאֶסְרָת
עַל נַפְשָׁהּ יְקוּמוּן: **וְאִם-הִנִּיא**
אֲבִיהָ אֶתָּה בְּיוֹם שְׁמַעוֹ
כָּל-נְדָרֶיהָ וְאֶסְרֶיהָ אֲשֶׁר-

עֲקָדְתָּהּ עָלַי נִפְסָהּ: (ו) וְאִן
אֲנִתְהִירָהּ אֲבִיהָא פִּי יוֹם סָמַע
בְּדִיאֲלָד. כָּכָל נְדוּרָהּ וְעֲקוּדָהּ.
אֲלֵדִי עֲקָדְתָּהּ עָלַי נִפְסָהּ גִּיר
תֵּימָבֶת. וְאֵלֶּלָה יִגְפֹּר לָהּ. אֲדִי
אֲנִתְהִירָהּ אֲבִיהָא: (ז) וְאִן
עֲאֲרָת לָרָגֶל. וְנְדוּרָהּ
עָלֶיהָ. אוֹ לִפְעִי שְׁפִתֶיהָ.
אֲלֵדִי עֲקָדְתָּהּ עָלַי נִפְסָהּ:

אֶסְרָה עַל-נַפְשָׁהּ לֹא יְקוּם וַיְהִיָּה יִסְלַח-לָהּ
כִּי-הִנִּיא אֲבִיהָ אֶתָּה: וְאִם אַעֲדִי אֲבוּהָא יִתְהוֹן בְּיוֹמָא
דְּשִׁמְעָה. כָּל נְדָרָהּ. וְאֶסְרָהּ. דְּאֶסְרָת עַל נַפְשָׁהּ לֹא יְקוּמוּן. וּמִן קֳדָם יִי
יִשְׁתַּבֵּיק לָהּ. אֲרִי אַעֲדִי אֲבוּהָא יִתְהוֹן: **וְאִם-הִיוֹ תִּהְיֶה**
לְאִישׁ וְנְדָרֶיהָ עָלֶיהָ אוֹ מִבְּטָא שְׁפִתֶיהָ אֲשֶׁר
אֶסְרָה עַל-נַפְשָׁהּ: וְאִם מְהוּה תִּהְיוּ לַגִּבֹּר. וְנְדָרָהּ עָלֶיהָ.

— רס"י —

וְעוֹבְרָת עַל נְדָרָהּ וְשׁוֹתָה זֵינ וּמִשְׁמָאָה
לְמַתִּים, זֹה הִיא שְׁצָרִיכָה סְלִיחָה, וְאָף עַל פִּי
שְׁהוּא מוֹפֵר. וְאִם הַמוֹפְרִים צָרִיכִים סְלִיחָה,
קָל וְחִמֹּר לְשֹׁאֲנֵן מוֹפְרִים: **וְאִם הִיוֹ תִּהְיֶה**
לְאִישׁ. זֹה אֲרוּסָה אוֹ אִינוֹ אֵלָא נְשׁוּאָה,
כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר וְאִם בֵּית אִישָׁה נְדָרָהּ, הָרִי
נְשׁוּאָה אֲמֹר וְכָאֵן בְּאֲרוּסָה, וְכָא לְחֹלֶק בֹּה,
שְׁאֲבִיהָ וּבַעֲלָהּ מְפִירִין נְדָרָהּ. הִפֵּר הָאֵב וְלֹא
הִפֵּר הַבַּעַל אוֹ הִפֵּר הַבַּעַל וְלֹא הִפֵּר הָאֵב,
הָרִי זֶה אִינוֹ מוֹפֵר, וְאִין צָרִיךְ לוֹמֵר אִם קִיִּם
אֲחָד מֵהֶם: **וְנְדָרֶיהָ עָלֶיהָ.** שְׁנִדְרָה בְּבֵית

אִינָה צָרִיכָה לְהַבְדִּיק: **וְאִם הִנִּיא אֲבִיהָ**
אֶתָּה. אִם מִנַּע אוֹתָהּ מִן הַנְּדָר, כְּלוֹמֵר
שְׁהִפֵּר לָהּ. הִנָּאָה זֹה אִינִי יוֹדֵעַ מַה הִיא,
כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר וְאִם בְּיוֹם שְׁמַע אִישָׁה יִנִּיא
אוֹתָהּ וְהִפֵּר, הָרִי אוֹמֵר הִנָּאָה זֹה הִפֵּרָהּ.
וּפְשׁוּטוֹ לְשׁוֹן מְנִיעָה וְהִסְרָה וְכֵן (צִמְדִּיכָא לִז, ז)
וְלִמָּה תְּנִיאוֹן, וְכֵן (תְּכִלִּים קִמָּא, ס) שְׁמֵן רֹאשׁ
אֵל יִנִּי רֹאשִׁי, וְכֵן (צִמְדִּיכָא יד, לד) וַיִּדְעֶתֶם אֶת
תְּנוּאָתִי, אֶת אֲשֶׁר סָרְתֶּם מֵעָלַי: **וְהִ' יִסְלַח**
לָהּ. בְּמָה הַכְּתוּב מְדַבֵּר בְּאִשָּׁה שְׁנִדְרָה
בְּנִזִּיר וְשָׁמַע בַּעֲלָהּ וְהִפֵּר לָהּ וְהִיא לֹא יוֹדֵעָה

זֹלֶק הַדְּקָדוּק: **וַיִּי יִסְלַח-לָהּ.** הִיוּ"ד בַּגִּעִיָּה וְכֵן כּוֹלְהוּ וְעִיִּין בַּפְּרָשָׁת וִירָא מַה שְׁכַתְּבִנוּ שֵׁם
בְּתִיבַת יִצְחָק לִי:

תפסיר רס"ג

(ח) פִּסְמֵעַ בַּעֲלָהָא. פִּי יוֹם סְמֵעַ
וּאִמְסַךְ עֲנָהָא. פְּקֻדַּת תְּבִית
נְדִירָהָא וְעֻקְדָּהָא. אֶלְדִּי
עֻקְדָּת עָלִי נִפְסָהָא: (ט) וְאֵן
אֲנִתְהֵרָהָא בַּעֲלָהָא פִּי יוֹם סְמֵעַ
בְּדִאלְךָ. וּפְסַךְ נְדִירָהָא אֶלְדִּי
עֲלִיהָא. וְלִפְנֵי שְׁפִתֶיהָא. אֶלְדִּי
עֻקְדָּתָהָא עָלִי נִפְסָהָא. וְאֵלְלָהּ
יְגִפֵּר לָהּ: (י) וְנִדְרֵי אֱלֹאֲרִמְלָהּ
וְאֱלִמְטִלְקָהּ. פְּגִמִּיעַ מֵא עֻקְדָּתָהָא
עָלִי נִפְסָהָא פְּתִיאֲבֵת עֲלִיהָא:
(יא) וְאֵן כָּאֵן פִּי בֵית וְגִהָא

או פירוש שפּוֹתָהָא דַּאֲסֶרֶת על נִפְשָׁהּ:

וְשָׁמַע אִישָׁה בְּיוֹם שָׁמַעוּ
וְהַחֲרִישׁ לָהּ וְקָמוּ נִדְרֶיהָ
וְאִסְרָה אֲשֶׁר-אִסְרָה עַל-

נִפְשָׁהּ יִקְמוּ: וְיִשְׁמַע בַּעֲלָהּ. בְּיוֹמָא
דְּשָׁמַע וְיִשְׁתַּוֵּךְ לָהּ. וְיִקְוִמוּן נִדְרָהָא.
וְאִסְרָהָא דַּאֲסֶרֶת עַל נִפְשָׁהּ יִקְוִמוּן:
וְאִם בְּיוֹם שָׁמַע אִישָׁה
יִנִּיא אוֹתָהּ וְהִפֵּר אֶת-

נִדְרָהּ אֲשֶׁר עָלֶיהָ וְאֶת מִבְטָא שְׁפִתֶיהָ אֲשֶׁר
אִסְרָה עַל-נִפְשָׁהּ וְיִהְיֶה יִסְלַח-לָהּ: וְאִם. בְּיוֹמָא
דְּשָׁמַע בַּעֲלָהּ אַעֲדִי יִתְהוֹן. וּבִשְׁלִי. יֵת נִדְרָהּ דַּעֲלָהּ. וְיֵת פִּירוּשׁ
שְׁפֹתָהָא. דַּאֲסֶרֶת עַל נִפְשָׁהּ. וּמִן קָדָם יֵי יִשְׁתַּבֵּיק לָהּ: וְנִדְרֵיהָ
אֱלִמְנָה וְגִירוּשָׁה כָּל אֲשֶׁר-אִסְרָה עַל-נִפְשָׁהּ
יִקְוִם עָלֶיהָ: וְנִדְרֵי אֲרִמְלָא וּמִתְרַבָּא. כָּל דַּאֲסֶרֶת עַל נִפְשָׁהּ קָיָם
עָלֶיהָ: וְאִם-בֵּית אִישָׁה נִדְרָהּ אוֹ-אִסְרָה אִסְרָה

— רס"י —

אִסְרָה עַל נִפְשָׁהּ יִקְוִם עָלֶיהָ. לִפִּי שְׁאִינָה
לֹא בְּרִשׁוֹת אֵב וְלֹא בְּרִשׁוֹת בַּעַל, וּבְאֱלִמְנָה
מִן הַנְּשׂוּאִין הַכְּתוּב מְדַבֵּר, אֲבָל אֱלִמְנָה מִן
הָאִירוּסִין, מֵת הַבַּעַל נִתְרוֹקְנָה וְחֻזְרָה לְרִשׁוֹת
הָאֵב: יֵא וְאִם בֵּית אִישָׁה נִדְרָהּ. בְּנִשְׂוֹאָה
הַכְּתוּב מְדַבֵּר:

אֲבִיהָ וְלֹא שָׁמַע בְּהֵן אֲבִיהָ וְלֹא הוֹפְרוּ וְלֹא
הוֹקְמוּ: וְשָׁמַע אִישָׁה וְגו'. הָרִי לָךְ שְׂאֵם
קָיָם הַבַּעַל שְׁהוּא קָיָם: ט וְהִפֵּר אֶת נִדְרָהּ
אֲשֶׁר עָלֶיהָ. יָכוֹל אֲפֹלוּ לֹא הִפֵּר הָאֵב,
תִּלְמוּד לְמַר בְּנִעְרֶיהָ בֵּית אֲבִיהָ, כָּל
שְׁבִנְעוּרֶיהָ בְּרִשׁוֹת אֲבִיהָ הִיא: י כָּל אֲשֶׁר

זֶלֶק הַדְּקֻדּוֹק: וְנִדְרֵי אֱלִמְנָה. חֲמֵשׁ בְּלִישְׁנָא נִקְוֵד בְּצִירִי (מַהֲרִי"ב):

תפסיר רס"ג

נדרת. או עקדת עקדא. עלי
נפסהא בימין: יב) פסמ
בעלהא ואמסד ענהא. ולם
ינתהרהא. פקד ת'בת גמיע
נדרהא. וכל עקד עקדתה עלי
נפסהא: יג) ואן פסד' ד'אלד
בעלהא פי יום סמיע בה. פכל
מא כ'רג מן שפתיהא. מן
נדר' ו'עקד עלי נפסהא פג'יר
ת'אבת. ולמא פסכ'הם בעלהא.
פאללה יג'פר להא: יד) כ'דיאד
כל נדר. וכל ימין בעקד
ל'עד'אב אלפס. בעלהא ית'בת
ד'אלד ובעלהא יבטלה: טו) ואן
אמסד ענהא מן יום אלי יום.

על-נפשה בשבעה: ואם בית
בעלה נדרת. או אסרת אסר. על נפשה
בקיום: יב) ושמע אישה
והחרש לה לא הניא אתה
וקמו כל-נדריה וכל-אסר
אשר-אסרה על-נפשה
יקום: יג) וישמע בעלה וישתוק לה. לא
אעדי יתהון. ויקומון כל נדרהא. וכל
אסרי. דאסרת על נפשה יקומון:
יד) ואם-הפר יפר אתם |
אישה ביום שמעו כל-
מוצא שפתיה לנדריה ולאסר נפשה לא יקום
אישה הפרם ויהיה יסלח-לה: ואם בטלה יבטיל
יתהון בעלה ביוםא דשמע. כל אפקות שפותהא לנדרהא. ולאסר
נפשה לא יקומון. בעלה יבטילנון. ומן קדם יי' ישתביק לה:
יד) כל-נדר וכל-שבעת אסר לענות נפש אישה
יקימנו ואישה יפרנו: כל נדר. וכל קיומת אסר לסגפא
נפש. בעלה יקימנון ובעלה יבטילנון: טו) ואם-החרש
יחריש לה אישה מיום אל-יום והקים את-

רס"י

יד כל נדר וכל שבעת אסר וגוי. לפי
שאמר שהבעל מפר, יכול כל נדרים
במשמע, תלמוד לומר לענות נפש, אינו מפר
אלא נדרי ענוי נפש בלבד. והם מפורשים
במסכת נדרים (דף עט, 6): טו מיום אל יום.
שלא תאמר מעת לעת, לפי נאמר מיום אל

יום, ללמדך שאין מפר אלא עד שתחזשך:
טו אחרי שמעו. אחרי ששמע וקים, שאמר
אפשי בו, וחזר והפר לה אפלו בו ביום:
ונשא את עונה. הוא נכנס תחתיה. למדנו
מכאן שהגורם תקלה לחברו הוא נכנס
תחתיו לכל ענשין:
לא נ מאת המדינים. ולא מאת המואבים,

תפסיר רס"ג

את־פרע. פורענות בני ישראל. מן
מדינאי. בְּתֵר בֶּן תַּתְּכַנִּישׁ לְעַמֹּךְ:

ג וַיִּדְבֹּר מֹשֶׁה אֶל־הָעָם
לֵאמֹר הִחַלְצוּ מֵאֲתֵכֶם
אֲנָשִׁים לַעֲבָא וַיְהִיו עַל־
מִדִּין לַתֵּת נִקְמַת־יְהוָה

במדין: ומליל משה עם עמא
למימר. זריזו מנכון. גוברין לחילא. ויהון
על מדין. למתן פורענות דין עמיה דיי
במדין: אֶלְף לַמִּטָּה אֶלְף

לַמִּטָּה לְכָל־מִטּוֹת יִשְׂרָאֵל תִּשְׁלְחוּ לַעֲבָא: אֶלְפָא
לְשִׁבְטָא. אֶלְפָא לְשִׁבְטָא. לְכָל־שִׁבְטֵי־יִשְׂרָאֵל. תִּשְׁלְחוּן לְחִילָא:
ה וַיִּמְסְרוּ מֵאֲלֵפֵי יִשְׂרָאֵל אֶלְף לַמִּטָּה שְׁנַיִם־
עָשָׂר אֶלְף חֲלוּצֵי עֲבָא: וְאֵת־בָּחֳרוֹ מֵאֲלֵפֵי־יִשְׂרָאֵל.
אֶלְפָא לְשִׁבְטָא. תְּרֵי עָשָׂר אֲלָפִין מִזִּרְי חִילָא: וַיִּשְׁלַח אֹתָם
מֹשֶׁה אֶלְף לַמִּטָּה לַעֲבָא אֹתָם וְאֵת־פִּינְחָס

מן אלמדיאנין. בעד דאלף
תנצ'ם אלי קומד: ג) פכלם
מוסי קומה קאילא. גרדו
מנכס. רגאלא לאלג'יש. יג'זו
אלי מדין ליחל נקמה אללה
בהם: ד) אלף מן כל סבט. מן
אסבאט בני אסראיל. תבעתו
בהם לאלג'זו: ה) פאנמאז מן
אלוף בני אסראיל. אלף מן כל
סבט. פצארו את'ני עשר אלף
מגרדין לאלג'זו: ו) פבעת' בהם
מוסי. ובפינחס אבן אלעזר
אלאמאם לאלג'זו. ואניה

— רס"י —

חביבים על ישראל, עד שלא שמעו במיתתו
מה הוא אומר (שמוס י, ז) עוד מעט וסקלני,
ומששמעו שמיתת משה תלויה בנקמת
מדין, לא רצו ללכת עד שנמסרו על כרחן:
ו אתם ואת פנחס. מגיד שהיה פנחס שקול
בנגד כלם. ומפני מה הלך פנחס ולא הלך
אלעזר. אמר הקדוש ברוך הוא מי שהתחיל
במצודה, שהרג כנפי בת צור, וגמור. דבר
אחר שהלך לנקום נקמת יוסף אבי אמו,

ג וידבר משה וגוי. אף על פי ששמע
שמיתתו תלויה בדבר עשה בשמחה ולא
אחר: החלצו. בתרגומו לשון חלוצי צבא
מזינים: אנשים. צדיקים, וכן (שמוס י, ט) בחר
לנו אנשים, וכן (דברים ה, טו) אנשים חכמים
וידעים: נקמת ה'. שהעומד בנגד ישראל,
כאלו עומד בנגד הקדוש ברוך הוא: ד לכל
מטות ישראל. לרבות שבט לוי: ה וימסרו.
להודיע שבתן שלרועי ישראל כמה הם

תפסיר רס"ג

אלקדס. ואבואק אלגליב פי
ידה: ז) פגיוזו אלי מדין. כמא
אמר אללה מוסי. וקתלו כל
דכר: ח) וקתלו כמסה מלוד
מדין מע קתלאהם. אוי ורקם
וצור וחור ורבע. ואיצא בלעם

**בֶּן־אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן לַעֲבָא
וּבְלִי הַקֹּדֶשׁ וַחֲצִצְרוֹת
הַתְּרוּעָה בִּידוֹ:** ושלח יתהון
משה. אלפא לשבטא לחילא. יתהון. וית
פינחס. בר אלעזר כהנא לחילא. ומני
קודשא. וחצוצרת יבבתא בידיה:

**וַיַּעֲבְאוּ עַל־מִדְיָן כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה
וַיַּהֲרֹגוּ כָּל־זָכָר: וְאֶת־חֵילוֹ עַל מִדְיָן. כְּמֵא דַּפְקִיד יֵי יֵת מֹשֶׁה.
וּקְטְלוּ כָּל דְּכוּרָא: וְאֶת־מַלְכֵי מִדְיָן הָרְגוּ עַל־
חֲלֵיהֶם אֶת־אֹי וְאֶת־רָקֶם וְאֶת־צֹר וְאֶת־
חֹר וְאֶת־רַבֵּעַ חֲמִשָּׁת מַלְכֵי מִדְיָן וְאֵת בְּלָעֵם
בֶּן־בְּעֹר הָרְגוּ בַּחֲרֹב: וְיֵת מַלְכֵי מִדְיָן קָטְלוּ עַל קְטִילֵיהוֹן.**

— רס"י —

ברשותו וכן (צמדנז כא, כז) ויקח את כל ארצו
מידו: ח חמשת מלכי מדין. וכי איני רואה
שחמשה מנה הכתוב, למה הזקק לומר
חמשת, אלא ללמדך ששני בלעם בעצה
והשני בלעם בפרענות. בלעם הלך שם לטול
שכר עשרים וארבעה אלף שהפיל מישראל
בעצתו, ויצא ממדין לקראת ישראל ומשיאן
עצה רעה. אמר להם אם בשהייתם ששים
רבוא לא יכלתם להם, ועכשיו בשנים עשר
אלף אתם באים להלחם. נתנו לו שכרו
משלם ולא קפחוהו: בחרב. הוא בא על
ישראל, והחליף אמונתו באמונתם, שאין

שנאמר (צדאשית לו, לו) והמדנים מכרו אתו.
ומנין שהיתה אמו שלפנחס משליוסף.
שנאמר (שמות י, כה) מבנות פוטיאל, מוצע
יתרו שפטם עגלים לעבודה זרה ומוצע יוסף
שפטפט ביצרו. דבר אחר שהיה משום
מלחמה: ובלי הקדש. זה הארון והציץ.
שהיה בלעם עמהם ומפריח מלכי מדין
בכשפים, והוא עצמו פורח עמהם. הראה
להם את הציץ, שהשם חקוק בו, והם
נופלים, לפי נאמר על חלליהם במלכי מדין.
שנופלים על החללים מן האויר, וכן בבלעם
בתיב (יחזקאל יג, כז) אל חלליהם: בידו.

וזלך הדקדוק: ה הרגו על חלליהם. השוא שבלמ"ד נח כי אין געיא בחי"ת וזה פשוט וכן
הוא בכל התיגאן ובירושלמיים וכ"כ בפירוש להניח השוא במחברת הערכי בריש התיגאן ע"ש
ומינה לא תזוז. וז"ל מהרי"ב, חלליהם השוא שתחת הלמ"ד הראשונה נח והחי"ת אינה
מועמדת בגעיא עכ"ל:

תפסיר רס"ג

אבן בעור. קתלזה באלסוף:
 ט) וסבא בני אסראיל נסא
 מדין ואטפאלהם. וגמיע
 בהאימהם ומואשיהם.
 ואת'את'הם ג'נמו: י) וגמיע
 קראהם. מע מסאפנהם
 וקצוריהם. אתרקוהא באלנאר:
 יא) ואכ'דו גמיע אלסלב ואלפי.
 מן אלנאס ואלבהאים: יב) וגאו
 אלי' מוסי'. ואל' אלעזר
 אלמאם וגמאעה' בני

ית אֹוֹי וְיִת רָקֶם וְיִת צוֹר וְיִת חוֹר וְיִת
 רַבֵּעַ. חֲמִשָּׁא מַלְכֵי מִדְיָן. וְיִת בִּלְעָם בֶּר
 בְּעוֹר. קִטְלוּ בַחֲרָבָא: ט' וַיֵּשְׁבוּ בְּנֵי־
 יִשְׂרָאֵל אֶת־נָשֵׁי מִדְיָן וְאֶת־
 טַפָּם וְאֶת כָּל־בְּהֵמָתָם
 וְאֶת־כָּל־מִקְנֵהֶם וְאֶת־כָּל־
 חֵילָם בְּזוֹז: וּשְׁבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. ית
 נָשֵׁי מִדְיָן וְיִת טַפְלֵהוֹן. וְיִת כָּל בְּעִירֵהוֹן
 וְיִת כָּל גִּיתֵיהוֹן. וְיִת כָּל נִבְסִיֵּהוֹן בְּזוֹ:

וְאֶת כָּל־עֲרִיָּהֶם בְּמוֹשְׁבֹתָם וְאֶת כָּל־טִירָתָם
 שָׂרְפוּ בָאֵשׁ: וְיִת כָּל קְרוֹיֵהוֹן בְּמוֹת־בְּנֵי־הוֹן. וְיִת כָּל בֵּית
 סִגְדַת־הוֹן. אוֹקִידוּ בְּנוֹרָא: יא וַיִּקְחוּ אֶת־כָּל־הַשָּׁלָל וְאֶת
 כָּל־הַמִּלְקוֹחַ בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה: וּשְׁבוּ יִת כָּל עֲדָאָה. וְיִת
 כָּל דְּבֵרְתָא. בָּאִנְשָׁא וּבִבְעִירָא: יב וַיָּבֹאוּ אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־
 אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְאֶל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשְּׁבִי
 וְאֶת־הַמִּלְקוֹחַ וְאֶת־הַשָּׁלָל אֶל־הַמַּחֲנֶה אֶל־

— רס"י —

בְּשָׂרִים וְצִדִּיקִים וְלֹא נִחְשְׁדוּ עַל הַגָּזֵל לְשָׁלוֹחַ
 יד בְּבֹזָה שְׁלֹא בְּרִשׁוֹת, שְׁנֵאמַר אֶת כָּל
 הַשָּׁלָל וְגו', וְעַלִּיהֶם מִפּוֹרֶשׁ בְּקִבְלָה שְׁנִיף
 בְּעֶדֶר הַרְחֵלִים וְגו', אִם אֲנֹשִׁי הַמִּלְחָמָה שְׁבִיף
 כָּל־מִטְלָטְלִין שְׁלֵמִים. הֵן מִטְלָטְלִין שְׁלֵמִים
 וְתַכְשִׁיטִין: בָּז. הוּא בֹזֵת מִטְלָטְלִין שְׁאִינֵם
 תַּכְשִׁיטִין: מִלְּקוֹחַ. אָדָם וּבְהֵמָה. וּבְמִקְוֵם
 שְׁכֵתוֹב שְׁבִי אֲצֵל מִלְּקוֹחַ, שְׁבִי בָאָדָם
 וּמִלְּקוֹחַ בְּבְהֵמָה:

נוֹשְׁעִים אֲלֵא בְּפִיָּהֶם עַל יְדֵי תַפְלָה וּבִקְשָׁה.
 וְכֹא הוּא וְתַפְשׁ אֲמֻנָתָם לְקַלְלָם בְּפִיו, אִם
 הֵם בָּאוּ עָלָיו וְהִחְלִיפוּ אֲמֻנָתָם בְּאֲמֻנָתוֹ
 הָאֲמוֹת, שְׁבִיָּין בְּחֶרֶב, שְׁנֵאמַר (זֵרָשִׁית כז, מ)
 וְעַל חֶרֶבךָ תִּחְיֶה: י טִירָתָם. מִקְוֵם פְּלִטְרִין
 שְׁלָהֶם, שְׁהוּא לְשׁוֹן מוֹשֵׁב בּוֹמְרִים יוֹדְעֵי
 חֲקִיָּהֶם. דְּבַר אַחֵר לְשׁוֹן מוֹשֵׁב שְׁרִיָּהֶם, כְּמוֹ
 שְׁמִתְרָגֶם סְרִי פִלְשְׁתִּים טוֹרְגֵי פִלְשְׁתִּיָּא:
 יא וַיִּקְחוּ אֶת כָּל הַשָּׁלָל וְגו'. מְגִיד שְׁהִי

תפסיר רס"ג

אסראיל. באלסבי ואלפי
ואלנהב אלי אלעספר. אלי
בידאת מואב. אלתי עלי ארדן
יריחא: יג) פכ'רג מוסי' ואלעזר
אלאמאם. וסאיר אשראף
אלגמאעה תלקאדם. אלי
כ'ארג אלעספר: יד) פסכ'ט
מוסי'. עלי אלמווכלין באלגיש.
רויסא אלאלוף ורויסא אלמיין.
אלגאין מן אלחרב: טו) פקאל
להם מוסי'. הל אסתבקיתם כל
אנתי: טז) אליס הן כגן לבני
אסראיל בקול בלעם. חתי

עֲרֵבַת מוֹאָב אֲשֶׁר עַל-

יֶרֶדן יִרְחֹו: וְאִיתִיאוּ. לֹות מֹשה
וּלֹות אֶלְעֶזֶר כְּהֵנָּה וּלֹות כְּנִשְׁתָּא דְבִנֵּי
יִשְׂרָאֵל. יֵת שְׁבִיָּא וְיֵת דְּבֵרְתָּא. וְיֵת
עֲדָאָה לְמִשְׁרִיתָּא. לְמִי־שְׂרִיָּא דְמוֹאָב.
דְּעַל יֶרֶדְנָא דִירִיחוֹ: ❀ טַלְטִיטִי בִסְפָרִי תִימֹן ❀

(שלישי) (שני כשהן עחוברות) דג ויצאו

מֹשֶׁה וְאַלְעֶזֶר הַכֹּהֵן וְכָל-
נְשֵׁי־אֵי הָעֵדָה לְקִרְיַתם

אֶל-מַחֲוֵץ לַמַּחֲנֶה: וּנְפָקוּ. מֹשֶׁה

וְאַלְעֶזֶר כְּהֵנָּה. וְכָל רַבְרְבֵי כְנִשְׁתָּא לְקִדְמוֹתֵהוּן. לְמַבְרָא לְמִשְׁרִיתָּא:
וַיִּקְצֹף מֹשֶׁה עַל פְּקוּדֵי הַחֵיל שְׂרֵי הָאֲלָפִים
וְשְׂרֵי הַמֵּאוֹת הַבָּאִים מִצֵּבֶא הַמִּלְחָמָה: וַרְגִּיז
מֹשֶׁה. עַל דְּמַמְנֵן עַל חֵילָא. רַבְנֵי אֲלָפֵי וְרַבְנֵי מֵאוֹתָא. דְּאֵתוּ מַחֲלִ
קֶרְבָּא: טו) **וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם מֹשֶׁה הַחַיִּיתֶם כָּל-**
נַקְבָּה: וַאֲמַר לְהוֹן מֹשֶׁה. הִקְיִימְתוֹן כָּל נֹקְבָא: טז) הֵן הִנֵּה
הָיוּ לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל בְּדָבָר בְּלָעַם לְמַסֵּר-מַעַל

— כש"י —

יג) ויצאו משה ואלעזר הכהן. לפי שראו
את נערי ישראל יוצאים לחטף מן הבזה:
יד) ויקצף משה על פקודי החיל. ממנים
על החיל, ללמדך שכל סרחון הדור תלוי
בגדולים שיש כח בידם למחות: טז) הן הנה.

וזלק הדקדוק: יג) ויצאו משה ואלעזר הכהן. לעולם אל יהי כבוד הצבור קל בעיניך: טז) הן
הנה היו לבני ישראל. כן הוא ברוב התיגאן ברביע בתיבת היו ובקצת מהן באזלא כדפוסים:

שמו המור. (טז) הן הנה היו. כן המנהג הנפוץ כמו הדעה השניה בזה"ד.

תפסיר רס"ג

אוקען נכתיב באללה בסבב
 פעור. פחל אלובא בגמאעה
 אללה: יז) ואלאן. אקתלו כל
 ד'כר מן אלסטפאל. וכל
 אמראה. קד ערפת מצ'אגעה
 אלדגאל אקתלוהא: יח) וסאיר
 אטפאל אלנסא. אלד'י לם
 יערפן מצ'אגעה אלדגאל.
 אסתבקותן לם: יט) ואנתם.
 פאנזלו כ'ארג אלעסכר סבעה

בִּיהוָה עַל-דְּבַר פְּעוֹר וְהָיָה
 הַמִּגָּפָה בַּעֲדַת יְהוָה: הָאֲנִי.
 הוּאָה לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעִיצַת בְּלִעַם.
 לְשַׁקְרָא שֶׁקֶר קָדַם יְיָ עַל עֵיסֶק פְּעוֹר;
 וְהָיָה מַחְתָּא בְּכַנְשֵׁתָא דִּי: וְעַתָּה
 הֲרֹגוּ כָּל-זָכָר בַּטָּף וְכָל-
 אִשָּׁה יֹדַעַת אִישׁ לְמִשְׁכָּב

זָכָר הֲרֹגוּ: וְכַעַן. קְטוּלוּ כָּל דְּכוּרָא

בְּטַפְלָא. וְכָל אֶתְתָא. דִּידַעַת גָּבֵר. לְמִשְׁכָּבֵי דְּכוּרָא קְטוּלוּ:
 וְכָל הַטָּף בְּנָשִׁים אֲשֶׁר לֹא-יָדְעוּ מִשְׁכָּב זָכָר
 הַחַיּוֹ לָכֶם: וְכָל טַפְלָא בְּנִשְׂאָא. דְּלֹא יָדְעָא מִשְׁכָּבֵי דְּכוּרָא. קִימוּ
 לְכוּ: וְאַתֶּם חָנוּ מַחוּץ לַמַּחֲנֶה שְׁבַעַת יָמִים
 כָּל הָרֹג נֶפֶשׁ וְכָל נִגְעַת בַּחֲלָל תִּתְּחַטְּאוּ בַּיּוֹם
 הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי אַתֶּם וּשְׁבִיכֶם:

— רס"י —

ולמנדר הכתוב שהכלי מטמא אדם בחבורי
 המות, כאלו נוגע במת עצמו, או יכול אפלו
 זרק בו חץ והרגו, תלמוד לומר וכל נגע
 בחלל, מקיש הורג לנוגע, מה נוגע על ידי
 חבורו, אף הורג על ידי חבורו: תתחטאו.
 במי גדה, כדן שאר טמאי מתים, שאף
 לדברי האומרים קברי גוים אינן מטמאין
 באהל, שנאמר (יחזקאל לז, לא) ואתן צאני צאן
 מרעיתי אדם אתם, אתם קרויין אדם ואין
 הגוים קרויין אדם, מודה הוא שהגוים
 מטמאין במגע ובמשא, שלא נאמר אדם
 אלא אצל טמאת אהלים, שנאמר אדם כי

ואשיאכם עצה. אלהיהם שלא יאילו שונא ומה
 הוא וכו', כדאיתא בחלק (סנהדרין קו) ובספרי:
 וכל אשה ידעת איש. ראוי להבעל אף
 על פי שלא נבעלה. ולפני הציץ העבירות
 והראוי להבעל פניה מוריקות: הרגו. למה
 חזר ואמר, להפסיק הענין, דברי ר' ישמעאל,
 שאם אני קורא הרגו כל זכר בטף וכל אשה
 ידעת איש וכל הטף בנשים וגו' איני יודע אם
 להרוג עם הזכרים או להחיות עם הטף, לכך
 נאמר הרגו: יט מחוץ למחנה. שלא יכנסו
 לעזרה: כל הרג נפש. ר' מאיר אומר
 בהורג בדבר המקבל טמאה הכתוב מדבר,

תפסיר רס"ג

אִי־אֵם. כָּל מִן קָתַל נִפְסָא וְכָל
מִן דְּנָא בְּקָתִיל. תַּתְּדִכּוּ פִי
אֱלֹיִם אֱלֹת־אֱלֹתִי וְפִי אֱלֹיִם
אֱלֹסָאֲבַע. אַנְתֶּם וְסִבִּיכֶם:
(כ) וְכָל תִּזְבֵּ וְאִנְיָה מִן גְּלוּד.
וּמַעֲמֹול מִן מְרַעֲזָא וְאִנְיָה
כְּשִׁב. תַּדְּכּוּהוּ: (כא) תִּים
קָאֵל אֱלֵעֶזֶר אֱלֹאֲמָאם
לֵאלֹדְגָאֵל אֱלֹגִזָּאֵה. אֱלֹגִזָּאִין
מִן אֱלֹחֶרֶב. הִדְא רִסם
אֱלֹשִׁרִיעָה. אֱלֹתִי אֱמֹר
אֱלֹלָה בְּהָא מוֹסִי: (כב) אֱמָא
אֱלֹד־הֶב וְאֱלֹפְצִיָּה. וְאֱלֹנְחָאס
וְאֱלֹחֲדִיד. וְאֱלֹקְלֵעִי וְאֱלֹאֲסֶרֶב:

וְאֶתְוֹן. שְׂרוּ. מִבְּרָא לְמִשְׁרִיתָא שְׂבַעָא
יּוֹמִין. כָּל דְּקִטְל נִפְשָׁא. וְכָל דְּקִרֵּב
בְּקִטְלָא. תַּדּוֹן עֲלוּהִי. בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה
וּבְיוֹמָא שְׂבִיעָאָה. אֶתְוֹן וּשְׂבִיכּוֹן:

**כ וְכָל-בְּגָד וְכָל-כְּלִי-עוֹר
וְכָל-מַעֲשֵׂה עֵזִים וְכָל-כְּלִי-**

עֵץ תִּתְּחַטְּאוּ: וְכָל לְבוּשׁ וְכָל מָאן
דְּמִשָּׁךְ. וְכָל עוֹבֵד דְּמַעֲזִי וְכָל מָאן דְּאָעָ:

תַּדּוֹן עֲלוּהִי: **ס כא וַיֹּאמֶר**

**אַלְעָזֶר הַכֹּהֵן אֶל-אֲנָשֵׁי
הָעָבָד הַבָּאִים לַמִּלְחָמָה**

זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר-עָוָה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה:
וַאֲמַר אֶלְעָזֶר כֹּהֵנָא לְגִוְבְּרֵי חֵילָא. דְּאֶתּוּ לְקֶרְבָּא. דָּא גִזִּירַת אוֹרִיתָא.

דְּפִקִּיד יִית מֹשֶׁה: **כב אַךְ אֶת-הַזֹּהָב וְאֶת-הַכֶּסֶף אֶת-**

הַנְּחֹשֶׁת אֶת-הַבְּרָזִל אֶת-הַבַּדִּיל וְאֶת-הָעֹפֶרֶת:
בָּרִם יֵת דִּהֶבָא וְיֵת פִּסְפָּא. יֵת נְחָשָׁא יֵת בְּרָזִלָא. יֵת עֲבָצָא וְיֵת אֲבָרָא:

• רש"י •

אִיתְמַר, בָּא לְכָלֵל בְּעַס, בָּא לְכָלֵל טְעוֹת, וְכֵן
(במדבר כ, י. יא) בְּשִׁמְעוּ נָא הַמְּרִים וַיֵּךְ אֶת
הַסֵּלַע, עַל יְדֵי הַכַּעַס טְעָה: **אֲשֶׁר עָוָה**
ה' וּגִי'. תִּלְחָה הַהוֹרָאָה בְּרַבּוֹ: כַּז אֵךְ אֶת
הַזֹּהָב וּגִי'. אֵךְ עַל פִּי שְׁלָא הַזֹּהִיר לָכֶם מֹשֶׁה
אֵלָא עַל הַלְכוֹת טְמֵאָה, עוֹד יֵשׁ לְהַזְהִיר לָכֶם
עַל הַלְכוֹת גֵּעוּל. וְאֵךְ לְשׁוֹן מַעוֹט, כְּלוֹמַר
מִמוּעָטִין אַתֶּם מְלַחֶשֶׁתִּמֶּשׁ בְּכֵלִים אֲפִלוּ
לְאַחֵר טְהוֹרָתָן מִטְּמֵאֵת הַמֵּת, עַד שִׁיטְהִירוּ
מִבְּלִיעַת אֶסוּר נִבְלוֹת. וְרַבּוּתֵינוּ אָמְרוּ אֵךְ

יָמוֹת בְּאִתְּלָ: (במדבר יט, יד) **אַתֶּם וּשְׂבִיכֶם.**
לֹא שֶׁהַנִּכְרִים מְקַבְּלִין טְמֵאָה וְצָרִיכִין הַזֹּאֵה,
אֵלָא מַה אַתֶּם בְּנֵי בְרִית, אֵךְ שְׂבִיכֶם
כְּשִׁיבּוֹאוֹ לְבְרִית וַיִּטְמְאוּ, צָרִיכִין הַזֹּאֵה:
כ וְכָל מַעֲשֵׂה עֵזִים. לְהִבִּיא כְּלֵי הַקֶּרְנִים
וְהַטְּלָפִים וְהָעֲצָמוֹת: כא וַיֹּאמֶר אֶלְעָזֶר
הַכֹּהֵן וּגִי'. לְפִי שְׂבָא מֹשֶׁה לְכָלֵל בְּעַס בָּא
לְכָלֵל טְעוֹת, שְׁנֵתְעַלְמוּ מִמֶּנּוּ הַלְכוֹת גֵּיּעוּלִי
נִכְרִים. וְכֵן אַתְּהָ מוֹצֵא בְּשִׁמְיָנִי לְמַלּוּאִים,
שְׁנֵאֲמַר (ויקרא י, טז) וַיִּקְרַץ עַל אֶלְעָזֶר וְעַל

תפסיר רס"ג

כג **כָּל־דָּבָר אֲשֶׁר־יֵבֹא**
בְּאֵשׁ תַּעֲבִירוּ בְּאֵשׁ וְטָהַר
אֶךְ בְּמִי נָדָה יִתְחַטֵּא וְכָל
אֲשֶׁר לֹא־יֵבֹא בְּאֵשׁ
תַּעֲבִירוּ בַּמַּיִם: כָּל מַדְעָם
 דִּמְתַּעַל בְּנוֹרָא. תַּעֲבִירוּנִיה בְּנוֹרָא וְיִדְבִּי.
 בְּרִם. בְּמִי אֲדִיּוֹתָא יִתְדִי. וְכָל דְּלֹא
 מַתְעַל בְּנוֹרָא תַּעֲבִירוּנִיה בַּמַּיִם:

(כג) כָּל שֵׁי יִמְכֵּן אֵן יִדְכִּיל פִּי
 אֲלֵנָא. אֲמִדוּה בִּלְנָא
 וְיִטְהַר. וְאִיצִיא יִדְכֵּא בְּמֵא
 אֲלֵנִצִּית. וְכָל מֵא לֹא יִדְכִּיל. פִּי
 אֲלֵנָא אֲמִדוּה בִּלְמָא:
 (כד) וְאִגְסְלוּ תִּיאֲבָכֶם פִּי אֲלִיּוֹם
 אֲלֵסֶאבַע וְאִטְהַרוּ. וּבַעַד
 דִּיאֲלֵךְ תִּדְכִּילוּ אֲלִי אֲלֵעֶסְכֶּר:
 (כה) פִּקְאֵל אֲלֵלָה לְמוֹסִי קֵאִילָא:
 (כו) אֲרַפֵּעַ גְּמִלָה פִּי אֲלֵסְבִי. מֵן

כד **וּכְבַּסְתֶּם בְּגִדֵיכֶם בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְטָהַרְתֶּם**
וְאַחֲרַיִם תָּבֹאוּ אֶל־הַמִּחֻנָּה: וְתַחֲנוּן לְבוּשֵׁיכֶן. בְּיוֹמָא
 שְׁבִיעָא וְתִדְכוּן. וְכֵתֵר בֵּן תִּיעֲלוֹן לְמִשְׁרִיתָא: (רביעי) ❧ רביעי ❧ בספרי תימן

❧ שני כשהן מחוברות בסת"י כה **וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה**
לֵאמֹר: וַיֹּאמֶר יְיָ לְמֹשֶׁה לְמִימַר: **כֹּה** **שָׂא אֶת־רֹאשׁ**
מִלְּקוֹחַ הַשִּׁבִּי בָאָדָם וּבִבְהֵמָה אֹתָהּ וְאַלְעֹזֶר

— רס"י —

וְרִבּוּתֵינוּ דְרִשּׁוּ מִכָּאן, שֶׁאֵף לְהַכְשִׁיר מִן
 הָאִסּוּר הַטָּעִין טְבִילָה לְכָלִי מִתְּכֹת. וּמִי נָדָה
 הַכְּתוּבִין כָּאן דְרִשּׁוּ מִיּוֹם הָרִאשׁוֹן לְטָבּוּל
 בְּהֵם נָדָה. וְכִמְהָ הֵם, אֲרַבְעִים סָאָה: וְכָל
 אֲשֶׁר לֹא יֵבֹא בְּאֵשׁ. כָּל דָּבָר שֶׁאֵין
 תַּשְׁמִישׁוֹ עַל יְדֵי הָאוּר, כְּגוֹן כּוֹסוֹת וְצִלְחָנוֹת
 שֶׁתַּשְׁמִישָׁן בְּצוּנָה וְלֹא בִלְעוּ אִסּוּר: **תַּעֲבִירוּ**
בַּמַּיִם. מִטְבִּילֵן וְדִיּוֹ וְדוֹקָא כְּלֵי מִתְּכֹת:
 כִּי אֵל הַמִּחֻנָּה. לְמַחֲנֵה שְׂכִינָה, שֶׁאֵין טָמֵא
 מִת טָעוֹן שְׁלִיחַ מִמִּחֻנָּה לְוִידָה וּמִמִּחֻנָּה
 יִשְׂרָאֵל: כֹּה שָׂא אֶת־רֹאשׁ. קַח אֶת הַחֹשֶׁבֶן:

אֶת הַחֹשֶׁב לִזְמַר שְׁצִירָה לְהַעֲבִיר חֲלוּדָה שְׁלוֹ
 קוֹדֶם שֶׁיִּגְעִילָנוּ, וְזֶהוּ לְשׁוֹן אֶךְ, שֶׁלֹּא יִהְיֶה שֵׁם
 חֲלוּדָה, אֶךְ הַמִּתְכֶּת יִהְיֶה כְּמוֹת שְׁהוּא:
 כג **כָּל דָּבָר אֲשֶׁר יֵבֹא בְּאֵשׁ.** לְבָשָׁל בּוֹ
 כְּלוּם: **תַּעֲבִירוּ בְּאֵשׁ.** כְּדָרֵךְ תַּשְׁמִישׁוֹ
 הַגְעִלָתוֹ, מֵה שֶׁתַּשְׁמִישׁוֹ עַל יְדֵי חֲמִין,
 יִגְעִילָנוּ בְּחֲמִין, וּמֵה שֶׁתַּשְׁמִישׁוֹ עַל יְדֵי צֶלֶל,
 כְּגוֹן הַשְּׁפוּד וְהָאֶסְכָּלָה, יִלְבְּנֶנוּ בְּאוּר: **אֶךְ בְּמִי**
נָדָה יִתְחַטֵּא. לְפִי פְשׁוּטוֹ חֲטוּי זֶה לְטָהַרוֹ
 מִטְּמֵאֵת מֵת. אֲמַר לָהֶם צְרִיכִין הַכֵּלִים גְּעוּל
 לְטָהַר מִן הָאִסּוּר, וְחֲטוּי לְטָהַר מִן הַטְּמֵאָה.

תפסיר רס"ג

אלנאס ואלבֹהאים. אנת
ואלעזר אלמאם. ורויסא
אבא אלגמאעה: כז) ואקסם
דאלד. בין אהל אלחרב.
אלדין כרגו לאלגזו. ובין
סאיר אלגמאעה: כח) וארפע
מפסא ללה. מן אהל אלחרב
אלכיארגין לאלגזו. ראסא
ואחדא. מן כל כ'מס מאיה. מן
אלנאס ואלבקר. ואלחמיר
ואלגנם: כט) כידו דאלד מן
קסמם רפיעה ללה. ואדפעו
דאלד לאלעזר אלמאם:
ל) וכיד' מן קסם בני אסראיל
ואחדא מן כ'מסין. מן אלנאס

הִכֵּן וְרָאשֵׁי אֲבוֹת הָעֵדָה:

קִבִּיל. יְת חוּשְׁבֵן דְּבֵרֶת שְׁבִיא. בְּאִנְשָׁא
וּבְבַעֲיָרָא. אֶת וְאֶלְעֶזֶר כְּהֵנָּא. וְרִישֵׁי

אֲבֹהֶת כְּנִשְׁתָּא: כז וְחֻצִּית

אֶת־הַמִּלְקוֹחַ בֵּין תַּפְשֵׁי

הַמִּלְחָמָה הַיֵּצְאִים לַעֲבָא

וּבֵין כָּל־הָעֵדָה: וּתְפִלִּיג יְת

דְּבֵרֶתָא. בֵּין גּוֹבְרֵי מְגִיחֵי קְרָבָא. דְּנִפְקוּ

לְחִילָא. וּבֵין כָּל כְּנִשְׁתָּא: כח וְהִרְמַת

מָכֶס לִיהוָה מֵאֵת אֲנָשֵׁי

הַמִּלְחָמָה הַיֵּצְאִים לַעֲבָא

אֶחָד נֶפֶשׁ מִחֲמֵשׁ הַמָּאוֹת מִן־הָאָדָם וּמִן־

הַבָּקָר וּמִן־הַחֲמֹרִים וּמִן־הַיֵּצְאָן: וְתַפְרִישׁ נְסִיבָא קָדָם

יֵי. מן גּוֹבְרֵי מְגִיחֵי קְרָבָא דְּנִפְקוּ לְחִילָא. חֲדָא נַפְשָׁא. מִחֲמֵשׁ מָאָה. מן

אֲנָשָׁא וּמִן תּוֹרֵי. וּמִן חֲמֹרֵי וּמִן עֲנָא: כט מִמִּחֻצִּיתָם תִּקְחוּ

וְנִתְּתָה לְאֶלְעֶזֶר הַכֹּהֵן תְּרוּמַת יְהוָה: מִפְּלִגוּתָהּ

תִּסְבּוֹן. וְתִתִּין. לְאֶלְעֶזֶר כְּהֵנָּא אַפְרָשׁוּתָא קָדָם יֵי: ל וּמִמִּחֻצֹּת

בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל תִּקְחַת | אֶחָד | אֶחָד מִן־הַחֲמִשָּׁים

מִן־הָאָדָם מִן־הַבָּקָר מִן־הַחֲמֹרִים וּמִן־הַיֵּצְאָן

מִכָּל־הַבְּהֵמָה וְנִתְּתָה אֹתָם לְלוֹיִם שְׁמֹרֵי

— רס"י —

כז וְחֻצִּית אֶת הַמִּלְקוֹחַ בֵּין תַּפְשֵׁי הַמִּלְחָמָה וְגוֹי. חֻצִּיו לְאֶלּוּ וְחֻצִּיו לְאֶלּוּ:

תפסיר רס"ג

ואל־בְּקָר. ואל־חֲמִיר ואל־גִּנֹּם
 וסֹאִיר אֲלֻבֵּה־אִים. וְאִדְפָּע
 דִּיאֲלֹךְ אֵלִי אֱלִילִי־וֹאֲנִין.
 חֲאֻפְצִי מִחֻפִּץ מִסֶּכֶן אֱלִלָה:
 (לא) פִּצְנָע מוֹסִי. ואל־עֹזֹר
 אֲלֻא־מֵאֵם. כִּמָּא אִמֵּר אֱלִלָה
 מוֹסִי: (לב) וְכֹאֵן אֲלִפִּי. גִּמְלָה
 אֲלֻגִּימָה. אֱלִתִּי גִנְמָה
 אֲלֻקוֹם אֲלֻגִּזָּא. עֲדָד אֲלֻגִּנֹּם.
 סֵת מֵאִידָה אֲלִי. וְכִמְסָה וְסִבְעִין
 אֲלֻפָּא: (לג) וְעֲדָד אֲלֻבְקָר.
 אֲתִנִּין וְסִבְעִין אֲלֻפָּא: (לד) וְעֲדָד
 אֲלֻחֲמִיר. וְאֶחָד וְסִתִּין אֲלֻפָּא:
 (לה) וּמִן אֲלֻנָּס. מִן אֲלֻנָּסָא.
 אֲלִתִּי לֹם יַעֲרֹפֶן מִצִּיאָגְעָה אֲלֻ
 דִּגְאֵל. אֲתִנִּין וְתִלְאֲתִין אֲלֻפָּא:

מִשְׁמֶרֶת מִשְׁכָּן יְהוָה:

וּמִפְּלָגוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. תִּסַּב חֹד דִּיתְחֹד
 מִן חֲמִשִּׁין. מִן אֲנָשָׁא מִן תּוֹרִי. מִן חֲמִיר
 וּמִן עֲנָא מִכָּל בְּעִידָא. וְתִתִּין יְתֵהוּן
 לְלִיֹּאִי. נְטִירִי מִטֶּרֶת מִשְׁכָּנָא דִּיִּי:

לֹא וַיַּעַשׂ מִשֶּׁה וְאֲלֻעֶזֶר

הַכֹּהֵן כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה

אֶת־מִשֶּׁה: וַעֲבַד מִשֶּׁה. וְאֲלֻעֶזֶר

כַּהֲנָא. כִּמָּא דִּפְקִיד יִי יֵת מִשֶּׁה:

לִב וַיְהִי הַמִּלְקוֹחַ יֵתֶר הַבֶּזֶר

אֲשֶׁר בָּזְזוּ עִם הַצֶּבֶא צֶאֱן

שֵׁשׁ־מֵאוֹת אֲלֹף וְשִׁבְעִים

אֲלֹף וְחֲמִשָּׁת אֲלָפִים: וַהֲוֹת דְּבִרְתָּא. שְׁאָר בָּזָא. דְּבִזּוּ עֲמָא

דִּנְפִקוּ לְחִילָא. עֲנָא. שִׁית מָאָה וְשִׁבְעִין וְחֲמִשָּׁא אֲלָפִין: לִג וּבְקָר

שְׁנַיִם וְשִׁבְעִים אֲלֹף: וְתוֹרִי. שִׁבְעִין וְתִרִין אֲלָפִין:

לִד וְחֲמִירִים אֶחָד וְשָׁשִׁים אֲלֹף: וְחֲמִירִי. שְׁתִּין וְחָד אֲלָפִין:

לִה וְנֶפֶשׁ אָדָם מִן־הַנָּשִׁים אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ מִשְׁכָּב

זָכָר כָּל־נֶפֶשׁ שְׁנַיִם וְשָׁלֹשִׁים אֲלֹף: וְנֶפֶשׁ דְּאֲנָשָׁא.

מִן נְשִׂיאָא. דִּלָּא יָדְעָא מִשְׁכָּבִי דְּכוּרָא. כָּל נֶפֶשׁתָּא. תִּלְתִּין וְתִרִין אֲלָפִין:

— רס"י —

לִב וַיְהִי הַמִּלְקוֹחַ יֵתֶר הַבֶּזֶר. לִפִּי שְׁלֹא נִצְטוּוּ
 לְהָרִים מִכָּס מִן הַמִּטְלָטְלִין אֲלָא מִן הַמִּלְקוֹחַ.
 לְכַלֵּל חֲלָקָה וְלְכַלֵּל מִכָּס. שְׁהִיָּה עוֹדֵף עַל בִּז
 הַמִּטְלָטְלִין אֲשֶׁר בָּזְזוּ עִם הַצֶּבֶא אִישׁ לוֹ, וְלֹא
 כָּתַב אֶת הַלְשׁוֹן הַזֶּה, וַיְהִי הַמִּלְקוֹחַ שָׁבֵא
 בָּא לְכַלֵּל חֲלָקָה מִסְפֵּר הַצֶּבֶא וְגו':

זֶלֶק הִדְקָדוֹק: לִב יֵתֶר הַבֶּזֶר. קִמֵּץ בִּזְקָף וּבִמּו סֵרָה לִית כּוּוֹתִיָּה קִמֵּץ (מִהֲרִי"ב):

תפסיר רס"ג

לו) פכאן נצף דאלך. וְהוּ נְצִיב
אֲלֹדִי כִּי־גוֹ לֹאֲלֹגִזוּ. עֲדִיד
אֲלֹגִנִם. תִּלְאֲתִי מֵאִידִי אֶלֶף.
וְסִבְעָה וְתִלְאֲתִין אֶלְפָא וְכִמְס
מֵאִידִי: לו) פכאן עֲדִיד אֶלְמִכְס
לֵלֶה מִן אֲלֹגִנִם. סֵת מֵאִידִי
וְכִמְסָה וְסִבְעִין רֵאסָא:
לח) וְאֲדִי אֶלְבָּקֶר סֵתָה
וְתִלְאֲתִין אֶלְפָא. פְּמִכְסָהּ לֵלֶה
אֲתִנִין וְסִבְעִין: לט) וְאֲדִי
אֶלְחִמִיר. תִּלְאֲתִין אֶלְפָא
וְכִמְסָה מֵאִידִי. פְּמִכְסָהּ לֵלֶה
וְאַחַד וְסִתִּין: מ) וְאֲדִי נְפֹס
אֶלְנָאס. סֵתָה עֶשֶׂר אֶלְפָא.
פְּמִכְסָהּ לֵלֶה. אֲתִנִין
וְתִלְאֲתִין נְפִסָא: מא) פְּדָפֶע
מוֹסִי. אֶלְמִכְס אֶלְמִרְפּוֹעַ לֵלֶה.
אֲלִי אֶלְעִזֹר אֶלְאֶמָאם. כְּמָא

לְוִי וְתִהְיֶה הַמַּחֲצָה חֵלֶק
הַיִּצְאִים בַּעֲבָא מִסֵּפֶר
הַצֵּאֵן שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף
וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף וּשְׁבַעַת
אַלְפִים וְחֲמִשׁ מֵאוֹת: וְהָיוּ
פְּלִגּוּתָא. חוֹלֶק. גּוֹבְרִיא דְנִפְקוּ לְחִילָא.
מִנֵּין עָנָא. תִּלְתָּ מֵאָה וְתִלְתִּין: וּשְׁבַעַת
אַלְפִין וְחֲמִשׁ מֵאָה: לְוִי הֵי הַמִּכְס
לִיהוֹה מִן־הַצֵּאֵן שֵׁשׁ מֵאוֹת
חֲמִשׁ וּשְׁבַעִים: וְהָיוּ. נְסִיבָא קָדָם
יִי מִן עָנָא. שֵׁית מֵאָה וּשְׁבַעִין וְחֲמִשׁ:
לח) וְהִבָּקֶר שֵׁשָׁה וּשְׁלֹשִׁים

אֶלֶף וּמִכְסָּם לִיהוֹה שְׁנַיִם וּשְׁבַעִים: וְתוֹרִי. תִּלְתִּין
וְשֵׁתָא אֶלְפִין. וְנְסִיבָהוֹן קָדָם יִי שְׁבַעִין וְתִרִין: לט) וְחֲמִרִים
שְׁלֹשִׁים אֶלֶף וְחֲמִשׁ מֵאוֹת וּמִכְסָּם לִיהוֹה
אַחַד וּשְׁשִׁים: וְחֲמִיר. תִּלְתִּין אֶלְפִין וְחֲמִשׁ מֵאָה. וְנְסִיבָהוֹן קָדָם
יִי שְׁתֵּין וְחִד: מ) וְנִפְשׁ אָדָם שֵׁשָׁה עֶשֶׂר אֶלֶף וּמִכְסָּם
לִיהוֹה שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים נֶפֶשׁ: וְנִפְשָׁא דְאַנְשָׁא. שְׁתֵּת עֶשֶׂר
אַלְפִין. וְנְסִיבָהוֹן קָדָם יִי תִלְתִּין וְתִרִין נֶפֶשׁ: מא) וַיִּתֵּן מֹשֶׁה
אֶת־מִכְסֵי תְרוּמַת יְהוָה לְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן כַּאֲשֶׁר
צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: וַיִּהְיֶה מֹשֶׁה. יֵת נְסִיב אֶפְרָשׁוּתָא קָדָם יִי.

תפסיר רס"ג

אמרה אללה: (מב) ומן קסם
(י"ג) ועד קסם) בני אסראיל
אלדי קסם מוסי'. מן אלקום
אלג'זאה: (מג) פכאן ד'אלך מן
אלג'זם. ת'לאַת' מאיה' אלף.
וסבעה ות'לאַת'ין אלפא וכ'מס
מאיה: (מד) ומן אלב'קר. סתה
ות'לאַת'ין אלפא: (מה) ומן
אלח'מיר. ת'לאַת'ין אלפא
וכ'מס מאיה: (מו) ומן ג'פוס
אלנאס. סתה' עשר אלפא:
(מז) פאכ'ד' מוסי' מן ד'אלך.
ואחדא מן כל כ'מסין. מן אל'
נאס ואלב'האים. ודפעהא אלי'
אלל'ואנ'ין. חאפצ'י מחפ'ין
מספן אללה. כמא אמרה:

לאלעזר כהנא. כמא דפקיד יי ית משה:

וממחצית בני (חמישי) מב

ישראל אשר חצה משה

מן-האנשים העבאים:

ומפלגות בני ישראל. דפלג משה מן

גובריא דנפקו לחילא: מג ותהי

מחצת העדה מן-העצאן

שלש-מאות אלף ושלשים

אלף שבעת אלפים וחמש

מאות: והות. פלגות פנשתא מן ענא.

תלת מאה ותלתין. ושבעה אלפין וחמש

מאה: מד ובקר ששה ושלשים אלף: ותורי. תלתין

ושתא אלפין: מה וחמרים שלשים אלף וחמש

מאות: וחמרי. תלתין אלפין וחמש מאה: מו ונפש אדם

ששה עשר אלף: ונפשא דאנשא. שתת עשר אלפין:

מז ויקח משה ממחצת בני-ישראל את-האחז

אחד מן-החמשים מן-האדם ומן-הבהמה ויתן

אתם ללויים שמרי משמרת משכן יהוה כאשר

צוה יהוה את-משה: ונסיב משה מפלגות בני ישראל.

— רס"י —

העובאים: מג ותהי מחצת העדה. כף וקר:

מז-מח ויקח משה וגוי הפקדים. הפמנים:

מב וממחצית בני ישראל אשר חצה

משה. לעדה והוציאה להם מן האנשים

תפסיר רס"ג

מח) ת'ם תקדם אלי' מוסי'
אלמווכלין באלוף אלגיש.
רויסא אלאלוף ורויסא אלמין:
מט) פקאלו למוסי'. אן עבדיך
רפעו. ג'מלה' אהל אלחרב
אלד'ין מענא. ולם יפקד מנא
רגל: נ) וקד קדמנא קרבאן
אללה אי רגל מנא וגד אנ'ה'
ד'הב מן דמלג וסואר. וחלקה
ותרכי וחקאב. לנסתג'פר ען
נפוסנא בין ידי אללה:
נא) פקב'ין מוסי' ואלעזר

יִתְּ דִּאתְחַד חַד מִן חֲמִשִּׁין. מִן אִנְשָׁא
וּמִן בְּעִירָא. וַיֵּהֱב יִתְהוֹן לְלִיָּאִי. נְטָרִי
מִטָּרַת מִשְׁכָּנָא דִּיִּי. כְּמָא דְּפִקִּיד יִי
יִתְּ מֹשֶׁה: **וַיִּקְרְבוּ אֶל־מֹשֶׁה
הַפְּקָדִים אֲשֶׁר לְאַלְפֵי
הָעֵבֶר שְׂרֵי הָאֲלָפִים וְשְׂרֵי
הַמֵּאוֹת:** וּקְרִיבוּ לְוֹת מֹשֶׁה. דִּמְמוֹנִן
עַל אֲלָפֵי חֵילָא. רַבְּנֵי אֲלָפֵי וְרַבְּנֵי
מֵאוֹתָא: **וַיֹּאמְרוּ אֶל־מֹשֶׁה**

**עֲבָדִיךָ נִשְׂאוּ אֶת־רֹאשׁ אֲנָשֵׁי הַמִּלְחָמָה אֲשֶׁר
בְּיָדָנוּ וְלֹא־נִפְקַד מִמֶּנּוּ אִישׁ:** וַאֲמָרוּ לְמֹשֶׁה. עֲבָדִיךָ
קִבְּלוּ. יִתְּ חוּשְׁבִּין. גּוּבְרֵי מְגִיחֵי קִרְבָּא דְּעַמְּנָא. וְלֹא שָׂגָא מִנָּנָא אִנְשׁ:
**וַנִּקְרַב אֶת־קִרְבָּן יְהוָה אִישׁ אֲשֶׁר מֵצֵא
כְּלִי־זָהָב אֶעְעֵדָה וְעֲמִיד טַבַּעַת עָגִיל וְכוּמָז
לְכַפֵּר עַל־נַפְשֹׁתֵינוּ לִפְנֵי יְהוָה:** וּקְרִיבְנָא יִתְּ קוּרְבָּנָא
דִּיִּי. גְּבַר דִּאֲשַׁכַּח מִן דְּדֵהֱב שִׁירִין וְשִׁבְיָן. עֲזָקוֹן קִדְשִׁין וּמַחוּךְ. לְכַפֵּרָא
עַל נַפְשֹׁתָנָא קָדָם יִי: **וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאֶלְעָזֶר הַכֹּהֵן
אֶת־הַזָּהָב מֵאֵתָם כָּל כְּלֵי מַעֲשֵׂה:** וְנָסִיב מֹשֶׁה.

— רס"י —

מט) ולא נפקד. ולא נחסר ותרגומו ולא שגא.
אף הוא בלשון ארמי חסרון, כמו אנכי
אחטנה, (זכאשית לא, לט) תרגומו דהות שגיא
ממנינא, וכן כי יפקד מושבך (שמואל א' כ, יח).
יחסר מקום מושבך, איש דרגיל לישב שם.
וכן (שס כ, כז) ויפקד מקום דוד, נחסר מקומו
ואין איש יושב שם: **אֶעְעֵדָה.** אלו צמידים
שלרגל: **וְעֲמִיד.** שלד: **עָגִיל.** נזמי און:
וְכוּמָז. דפוס של בית החרם לכפר על
הרהור הלב שלבנות מדין:

תפסיר רס"ג

אלאמאם. דיאלד אלד'הב
מנהם. כל אניה מצוגיה:
נב) פכאן כל ד'הב אלד'פיעה.
אלד'י רפעו ללה. סתה עשר
אלף. וסבע מאיה וכ'מסין
מתקאל. מן רויסא אלאלופ.
ומן רויסא אלמין: נג) אפא
סאיר אהל אלג'זו. פמא ג'נמיה
כל ואחד פאן לה: נד) ולפא
אכ'ד' מוסי. ואלעזר אלאמאם
אלד'הב. מן רויסא אלאלופ
ואלמין. אתו בה אלי כ'בא
אלמחצ'ר. ד'כרא לבני אסראיל
בין ידי אללה: לב א) ומאשיה
פתיירה. פאנת לבני ראובן.
ולבני גד עצימה גדא.
פראו. בלד יעזר ובלד גרש.
ואדיא בה מוצ'ע מאשיה:

ואלעזר כהנא. ית דהבא מנהון. כל מאן
דעובדא: **ג** ויהי | כל-זהב
התרומה אשר הרימו
ליהוה ששה עשר אלף
שבע-מאות וחמשים שקל
מאת שרי האלפים ומאת
שרי המאות: והיה כל דהב
אפרשותא. דאפרישו קדם יי. שתת עשר
אלפין. שבע מאה וחמשים סלעין. מן
רבני אלפי. ומן רבני מאותא:
ג אנשי העבא בזו איש
לו: גוברין דחילא. בזו גבר לנפשיה:

ג ויקח משה ואלעזר
הכהן את-הזהב מאת שרי האלפים והמאות
ויבאו אתו אל-אהל מועד זכרון לבני-ישראל
לבני יהוה: ונסיב משה. ואלעזר כהנא ית דהבא. מן רבני אלפי
ומאותא. ואית'אוי יתיה למשכן זמנא. דוכרנא לבני ישראל קדם יי: **פ**

ל' חמירינין בספר' שלישי כשהן מחוברות בסת"י ל' (ששי) (שלישי כשהן מחוברות)

ל ומקנה | רב ה"ה לבני ראובן ולבני-גד
עצום מאד ויראו את-ארץ יעזר ואת-ארץ
גלעד והנה המקום מקום מקנה:

תפסיר רס"ג

(ב) פגאו בני גד ובני ראובן.
וקאלו למוסי' ואלעזר
אלמאם. ואשראף אלגמאעה
קאילין: (ג) אן עטרות ודיבון
ועזב ונמרה. וחשבון ואלעלה.
וסבם ונבו ובעון: (ד) אלבלד.
אלד'י פתחה אללה בין ידי
גמאעה בני אסראל. הו בלד
יעלח לאלמאשיה. ולעבדיך
מואשי: (ה) פקאלו. אן וגדנא
חציאא ענדך. ידפע אלינא
הדא אלבלד נחלה. לא תגינא
אלארדן: (ו) פקאל להם מוסי'.

ובעיר סג'י. הוה. לבני ראובן. ולבני גד
תקיף לחדא. וחזו. ית ארע יעזר וית ארע
גלעד. והא אתרא אתר פשר לבית
בעיר: **ב ויבאו בני גד ובני
ראובן ויאמרו אל משה
ואל אלעזר הכהן ואל-**
נשיאי העדה לאמר: ואתו בני
גד ובני ראובן. ואמרו למשה ולאלעזר
כהנא. ולרבבי פנשתא למימר:
ג עטרות ודיבון ויעזר

ונמרה וחשבון ואלעלה ושבם ונבו ובעון:
עטרות ודיבון ויעזר ונמרה. וחשבון ואלעלה. ושבם ונבו ובעון:
ד הארץ אשר הבה יהוה לפני עדת ישראל
ארץ מקנה הוא ולעבדיך מקנה: ארעא. דמחא יי
ית יתבהא קדם פנשתא דישראל. ארע פשרא לבית בעיר היא.
ולעבדך אית בעיר: **ס** ששסד בספרי
תימן **ז ויאמרו אם מעאנו**
חן בעיניך יתן את הארץ הזאת לעבדיך
לאחזה אל תעברנו את הירדן: ואמרו. אם אשכחנא
רחמין בעינך. תתיהיב. ארעא הדא. לעבדך לאחסנא. לא תעברנא
ית ירדנא: **ו ויאמר משה לבני גד ולבני ראובן**
האחיכם יבאו למלחמה ואתם תשבּו פה:

— רס"י —

לב ג עטרות ודיבון וגו'. מארץ סידון ועוג דיו: ו האחיכם. לשון תמיכה הוא:

תפסיר רס"ג

הל אכזותכם ימציון אלי
אלחרב. ואתם תגלוסון ההנא:
ז) ולם תגבנון קלוב בני
אסראיל. מן אלמציר אלי
אלבלד. אלדי אעטאהם אללה:
ח) כדא צנעו אבאיכם. חין
בעת'ת בהם. מן רקים ברנע
לירמו אלבלד: ט) פבלגיו אלי
ואד אלענקוד. וראוה. וגבנו
קלוב בני אסראיל. מן אן
ידכלו אלבלד. אלדי אעטאהם
אללה: י) פאשתד ג'צ'ב אללה
פי דאלד אלזקת. ואקסם
קאילא: יא) אן ראו אלדגאל
אלדי צעדו מן מצר. מן אבן

ואמר משה. לבני גד ולבני ראובן.
האחיכון. ייתון לאגחא קרבא. ואתון
תתבון הקא: ז) ולמה (כ' תנואון)
תניאון את-לב בני
ישראל מעבר אל-הארץ.
אשר-נתן להם יהוה: ולמא
תונון. ית לבא דבני ישראל. מלמעבר
לארעא. דיהב להון יי: ח) כה עשו
אבותיכם בשלחי אתם
מקדש ברנע לראות
את-הארץ: כדין עבדו אבהתכון.

כד שלחית יתהון. מרקם גיאה למחוי ית ארעא: ט) ויעלו
עד-נחל אשכול ויראו את-הארץ ויניאו את-
לב בני ישראל לבלתי-בא אל-הארץ אשר-
נתן להם יהוה: וסליקו עד נחלא דאתכלא. וחזו ית ארעא.
ואניאו. ית לבא דבני ישראל. כדיל דלא למיעל לארעא. דיהב להון
יי: י) ויחר-אף יהוה ביום ההוא וישבע לאמר:
ותקיף רוגזא דיי ביומא ההוא. וקיס למימר: יא) אם-יראו
האנשים העלים ממצרים מבן עשרים שנה

— כס"י —

ז) ולמה תניאון. תסירו ותמניעו לבם מעבור המלחמה וחזק הערים והעם: ח) מקדש
שיקיו סבורים שאתם יראים לעבור מפני ברנע. כף שמה. ושני קדש דיו:

תפסיר רס"ג

עשרין סנה פצאעדא. אלבלד
אלדי אקסמת. לאברהם
ויצחק ויעקוב. אד' למ יתבעו
טאעתי: יב) אלא פלב אבן
יפנה אלקנזי. ויהושע אבן נון.
פאנהמא אטבעא טאעה'
אללה: יג) פלמא אשתד ג'צ'ב
אללה עליהם. תווקהם פי
אלברייא ארבעין סנה. אלי' אן
פני גמיע אלגיל. אלדי' פעל אל'
שר בין ידי אללה: יד) ויהיאכם
קד קמתם פי מכאן אבאיכם.
עלי' תעלים אלנאס אלכ'אטיין.
לתזידו איציא פי שדה' ג'צ'ב
אללה עלי' אל אסראיל:

וּמַעַלָה אֶת הָאָדָמָה אֲשֶׁר
נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק
וְלְיַעֲקֹב כִּי לֹא־מְלָאוּ
אֲחֵרָי: אִם יַחֲזֹן גּוֹבְרִיָּא דְסְלִיקוּ
מִמַּצְרַיִם. מִבְּר עֲשָׂרִין שָׁנִין וּלְעֵילָא. יֵת
אַרְעָא. דְּקִימִית. לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק
וְלְיַעֲקֹב. אָרִי לֹא אֲשֻׁלִּימוּ בְּתֵר דְּחִלְתִּי:
כִּי בָלְתִי פֶלֶב בֶּן־יִפְנָה
הַקְנִזִי וַיהוֹשֻׁעַ בֶּן־נוֹן כִּי
מְלָאוּ אֲחֵרֵי יְהוָה: אֱלֵהִין. פֶּלֶב
בְּר יִפְנָה קְנִזָּא. וַיהוֹשֻׁעַ בְּר נון. אָרִי

אֲשֻׁלִּימוּ בְּתֵר דְּחִלְתָּא דִּי: כִּי וַיַּחֲרֹאֲף יְהוָה בְּיִשְׂרָאֵל
וַיִּנָּעֻם בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה עַד־תֵּם כָּל־
הַדֹּר הָעֹשֶׂה הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה: וּתְקִיף רוּגְזָא דִּי
בְּיִשְׂרָאֵל. וְאוֹחֲרִנֹן בַּמִּדְבָּרָא. אַרְבָּעִין שָׁנִין. עַד דְּסָף כָּל דְּרָא. דְּעַבֵּד
דְּבִישׁ קָדָם יִי: דִּי וְהִנֵּה קִמַּתָּם תַּחַת אֲבֹתֵיכֶם
תַּרְבּוֹת אֲנָשִׁים חֲטָאִים לְסַפּוֹת עוֹד עַל חֲרוֹן
אַף־יְהוָה אֶל־יִשְׂרָאֵל: וְהָא קִמַּתֹּן. בְּתֵר אֲבָהָתְכוֹן. תַּלְמִידֵי
גּוֹבְרִיָּא חִיבִיָּא. לְאוֹסְפָא עוֹד. עַל תְּקוּף רוּגְזָא דִּי עַל יִשְׂרָאֵל:

— רס"י —

יב הקנזי. חורגו של קנז הנה, וילדה לו אמו שכלכל את עתניאל: יג וינעם. ויטלטלם. מן שנה על שנה, (ירמיה ז, כא) עולותיכם ספו

וזלק הרקדוק: יא כי לא מלאו. קל הלמ"ד (מהרי"ב):

תפסיר רס"ג

טו) לאנכם אן רגעתם ען טאעטת. זאד פי תרפהם פי אלברייח. פתהלפון הולאי אלקום אדאי אמסכו ענכם: טז) פתקדמו אליה וקאלו. אנא נבני חציאירא למואשינא ההנא. וקרא לאטפלנא: יז) ונחן נתגדד מסרעין. בין ידי בני אסראיל. אלי אן נוצלהם אלי מפאנחם. פיקים אטפאלנא פי קרא חצינה. מן קבל אהל אלבלד: יח) לא נרגע אלי ביותנא. אלי אן יחוז כל סבט

כִּי תָשׁוּבוּן מֵאַחֲרָיו וְיָסֹף עוֹד לְהַנִּיחוֹ בַּמִּדְבָּר וְשַׁחַתְתֶּם לְכָל־הָעָם הַזֶּה: ארי תתובון מבתר דחלתיה. ויסיף עוד. לאוחרותהון במדברא. ותחבלון לכל עמא הדין: **ס טז וַיִּגְשׁוּ אֵלָיו וַיֹּאמְרוּ גְדֻרְתָּ עֵאן נִבְנָה לְמִקְנֵנוּ פֹה וְעָרִים לְטַפָּנוּ:** וקריבו לותיה ואמרו. חטרין דען. נבני לבעירנא הקא. וקרוין לטפלנא: **יז וַאֲנַחְנוּ נַחֲלֵךְ חֲשִׁים לְפָנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עַד אֲשֶׁר אִם־הִבִּיאֲנָם אֶל־מְקוֹמָם וַיֵּשֶׁב טַפָּנוּ בְּעָרֵי הַמִּבְצָר מִפְּנֵי יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ:** ואנחנא נודרו מבועין. קדם בני ישראל. עד דנעילנון לאתרהון. ויתיב טפלנא בקרוין פריכון. מן קדם יתבי ארעא: **יח לֹא נָשׁוּב אֶל־בְּתִינוּ עַד הַתְּנַחֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ נַחֲלָתוֹ:** לא נתוב לבתנא.

— רס"י —

שגבורים היו. שפן נאמר בגד (דברים לג, כ) וטרף זרוע אף קדקד, ואף משה חזר ופרש להם באלה הדברים (דברים ג, יח) ואצו אתכם בעת ההיא וגוי חלוצים תעבדו לפני אחיכם בני ישראל כל בני חיל. וביריחו פתיב (יחזקאל י, יג) והחלוץ חולץ לפניכם, זה ראובן וגד שקימו תנאים: **וַיֵּשֶׁב טַפָּנוּ.** בעודנו אצל אחינו: **בְּעָרֵי הַמִּבְצָר.** שגבנה עכשיו:

וגוי, לשון תוספת: **טז נִבְנָה לְמִקְנֵנוּ פֹה.** חסים היו על ממונם יותר מבניהם ובנותיהם, שהקדימו מקניהם לטפם. אמר להם משה לא כן עשו, העיקר עיקר והטפל טפל, בנו לכם תחלה ערים לטפכם ואחר כך גדרות לצאנכם: **יז וַאֲנַחְנוּ נַחֲלֵךְ חֲשִׁים.** נודרו מהירים, כמו (ישעיה ט, ה) מהר שלל חש בז, (ישעיה כ, יט) מהר יחיש: **לְפָנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל.** בראשי גיסות, מתוך

תפסיר דס"ג

מִן בְּנֵי אִסְרָאֵל נִחְלָתָהּ:
 (יט) לֹאנָא לֹא נָחוּז מַעְהֶם. מִן
 עֵבֶר אֱלֹאֲרֹדִן אֱלִי הִנָּאךְ. אֲדִי
 קֹד קִבְצִנָא נִחְלָתָנָא. מִן עֵבֶר
 אֱלֹאֲרֹדִן שִׁרְקִיָא: (כ) פְּקָאֵל
 לָהֶם מוֹסִי. אֵן צִנְעָתָם הִדִּיא
 אֱלֹאֲמֵר. וּתְגַדְדָתֶם בֵּין יָדֵי
 אֱלֹלָה לֹאֲלֵגִישׁ: (כא) וְעֵבֶר לָכֶם
 כָּל מְגֻדֵּד מִנְכֶם. אֱלֹאֲרֹדִן בֵּין
 יָדֵיהּ. אֱלִי אֵן יִקְרִץ אַעֲדֵאִיהּ
 מִן בֵּין יָדֵיהּ: (כב) וְאֲדִיא פִתַּח
 אֱלֹלָה. בֵּין יָדֵיהּ פִּבְעֵד דִּיאֲלֹךְ
 תִּרְגָּעוּן. פִּתְכוֹנוֹן אֲבֵרִיא. עֲנֵד
 אֱלֹלָה וְעֲנֵד אֶל אִסְרָאֵל. וְיִכּוֹן

עד דיחסנון בני ישראל גבר אחסנתיה:

יט כי לא נחל אתם מעבר

לירדן והלאה כי באה

נחלתנו אלינו מעבר

הירדן מזרחה: ארי לא נחסינ

עמהון. מעברא לירדנא ולהלאה. ארי

קבילנא אחסנתנא לנא. מעברא לירדנא

מִדְנָחָא: פ (שבועי) (רביעי כשהן מחוברות)

פ שבועי בספרי תיטן רביעי במחברות בסת"י

ב ויאמר אליהם משה

אם-תעשון את-הדבר הזה אם-תחלצו לפני

יהוה למלחמה: ואמר להון משה. אם תעבדון ית פתגמא

הדין. אם תזדרזון. קדם עמא די לקרבא: כא ועבר לכם

כל-חלונ את-הירדן לפני יהוה עד הורישו

את-איביו מפניו: ויעבר לכון כל דמזרו. ית ירדנא קדם

עמא די. עד דיתריך. ית בעלי דבבוהי מן קדמוהי:

כב ונכבשה הארץ לפני יהוה ואחר תשובו

והייתם נקים מיהוה ומישראל והיתה הארץ

— כ"י —

יט מעבר לירדן וגוי. בעבר המערבי: כי באה נחלתנו. פבר קבילנא בעבר המזרחי:

זולק הרקדוק: כה היתה הארץ הזאת לכם. כל והיתה בתרין טרסין היא בגעיא בלא חילוף

וכל והיתה בתלשא ימין בלא געיא בר מן חד והיתה הארץ (מהר"ב):

תפסיר רס"ג

הַזֹּאת לָכֶם לְאַחֲזָה לְפָנַי**יְהוָה: וְתִתְּכֵי־שׁ אֶרֶץ. קָדָם עָמָא****יְיָ וּבִתֵּר בֶּן תְּתוּבוֹן. וְתִהְיוֹן זָכָאִין. קָדָם****יְיָ וּמִי־שְׂרָאֵל. וְתִהְיִי. אֶרֶץ הָדָא לְכוֹן.****לְאַחֲסָנָא קָדָם יְיָ: כִּג וְאִם-לֹא****תַּעֲשׂוֹן לִפְנֵי הַיְיָ חֲטָאתֶם****לִיהוָה וְדַעוּ חֲטָאתְכֶם****אֲשֶׁר תִּמְצָא אֶתְכֶם: וְאִם לֹא****תַּעֲבֹדוֹן בֶּן. הָא חֲבֵתוֹן קָדָם יְיָ. וְדַעוּ****חֻבֹּתֵכוֹן. דִּתְשַׁכַּח יִתְכוֹן:****בְּנוֹ-לָכֶם עָרִים לְטַפְּכֶם וּגְדֵרֹת לְעִנְאֲכֶם****וְהִיצֵא מִפִּיכֶם תַּעֲשׂוּ: בְּנו לְכוֹן קְרוֹיִן לְטַפְלֵכוֹן. וְחֲטָרִין****לְעִנְכוֹן. וְדִיפּוֹק מִפּוֹמְכוֹן תַּעֲבֹדוּן: כִּד וַיֹּאמֶר בְּנֵי-גֹד וּבְנֵי****רְאוּבֵן אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר עֲבָדֶיךָ יַעֲשׂוּ כְּאֲשֶׁר****אֲדַנִּי מִצִּוָּה: וַאֲמַר בְּנֵי גֹד וּבְנֵי רְאוּבֵן. לְמֹשֶׁה לְמִימַר. עֲבָדֶיךָ****יַעֲבֹדוּן. כְּמָא דְרְבּוּנֵי מִפְּקִיד: כִּד טַפְּנוּ נָשִׁינוּ מִקְּנָנוּ וְכָל-****בְּהֵמָתָנוּ יִהְיוּ-שֵׁם בְּעָרֵי הַגִּלְעָד: טַפְלָנָא נִשְׁנָא.**

— רס"י —

כד לְעִנְאֲכֶם. תיבה זו מגזרת (תכליס ח, ט) צנה ואֶלְפִים כָּלֶם, שֶׁאִין בוּ אֶל"ף מִפְּסִיק בֵּין נו"ן לְצַד"ה, וְאֶל"ף שָׁבָא כָּאן אַחֵר הַנו"ן בְּמָקוֹם ה"א שֶׁלְצִנָּה הוּא. מִיִּסּוּדוֹ שֶׁלֹא מֹשֶׁה הִדְרִשָּׁן לְמִדַּתִּי בֶּן: וְהִיצֵא מִפִּיכֶם תַּעֲשׂוּ.

לְגִבוֹהָ שֶׁקִּבְּלָתֶם עֲלֵיכֶם לְעִבּוֹר לְמִלְחָמָה עַד כְּבוֹשׁ וְחִלּוֹק. שְׁמוֹשָׁה לֹא בִקֵּשׁ מֵהֶם אֵלֹא וְנִכְבְּשָׁה וְאַחֵר תִּשְׁבּוּ, וְהֵם קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם עַד הַתְּנַחֵל, הָרִי הוֹסִיפוּ לְהִתְעַכֵּב שְׁבַע שָׁחֲלָקוֹ, וְכֵן עָשׂוּ: כִּד וַיֹּאמֶר בְּנֵי גֹד. כָּלֶם כְּאִישׁ אֶחָד:

וְזֶלֶק הִדְרִיחוֹן: כִּד וּגְדֵרֹת לְעִנְאֲכֶם. הִיא שְׁבַמְלָה צִנָּה נִהְפְּכָה לֹאֶל"ף נִרְאִית (מִדְרִי"ב):

תפסיר רס"ג

כז) ועבדך יעבדון. כל מגדד מנהם ללגיש. בין ידי אללה לאלתרב. כמא קאל סיידנא: כח) פאמר להם מוסי. אלעזר אללאמאם ויהושע אבן נון. ורויסא אבא אסבאט בני אסראיל: כט) פקאל אן עברו מעכם אלארדן. כל רגל מגדד לאלתרב בין ידי אללה. חתיי יפתח אלבלד בין אידיכם. פאעטוהם בלד גרש חווא: ל) ואן לם יעברון מגדדן מעכם. פליחוזו פי מא בינכם פי בלד כנעאן:

גיתנא וכל בעירנא. יהון תמן בקרוי גלעד: כ) **ועבדך יעברו כל-חלויך עבא לפני יהוה למלחמה כאשר אדני דבר: ועבדך יעבדון. כל מזרז חילא. קדם עמא די לקרבא. כמא דרבוני ממליל: כח) ויצו להם משה את אלעזר הכהן ואת יהושע בן-נון ואת ראשי אבות המטות לבני ישראל:** ופקיד

להון משה. ית אלעזר כהנא. וית יהושע בר נון. וית רישי. אבהת שבטיא לבני ישראל: כט) **ויאמר משה אליהם אם-יעברו בני-גד ובני-ראובן | אתכם את-הירדן כל-חלויך למלחמה לפני יהוה ונכבשה הארץ לפניכם ונתתם להם את-ארץ הגלעד לאחיה: ואמר משה להון. אם יעברון בני גד ובני ראובן עמכון. ית ירדנא. כל דמזרו לקרבא קדם עמא די. ותתכביש ארעא קדמיכון. ותתנון להון. ית ארע גלעד לאחסנא: ל) ואם-לא יעברו חלוצים אתכם ונאחזו בתככם בארץ כנען:**

• רש"י •

כח ויצו להם. כמו עליהם, ועל תנאם מנה אלעזר ויהושע, כמו (שמות יד, יד) ה' ילחם לכם:

וזלך הדקדוק: ונאחזו בתככם. הראוי ונאחזו ובא בהרפות האל"ף להקל (מהר"ב):

תפסיר רס"ג

לא) פאגאבוה וקאלו לה. גמיע
מא אמר אללה בה עבידך
אנא צאנעין: לב) נחן נעבר
מגרדין. בין ידי אללה אלי בלד
כנעאן. חתי יחצל לנא חוז
נחלתנא. מן עבר אלארדין:
לג) פאעטא מוסי בני גד ובני
ראובן. ונצף סבט מנשה אבן
יוסף בלד ממלכה סיחון מלך
אלאמורין. ובלד ממלכה עוג
מלך אלפתנייה. כל ארץ מע
קראתא. אלדי עלי תכמהא
מסתדירא: לד) פבנו בני גד.
דיבון ועטרות וערוער:

ואם לא יעברון. מזרזין עמכון. ויחסנו
ביניכון בארעא דכנען: לא) ויענו
בני גד ובני ראובן לאמר
את אשר דבר יהוה אל-
עבדיך בן נעשה: ואתיבו בני
גד. ובני ראובן למימר. ית דמליל יי.
לעבדך בן נעביד: לב) נחנו נעבר
חלוצים לפני יהוה ארץ
כנען ואתנו אחזת נחלתנו
מעבר לירדן: נחנא נעבר מזרזין.

קדם עמא דיי לארעא דכנען. ועמנא אחודת אחסנתנא. מעברא
לירדנא: לג) ויתן להם משה לבני גד ולבני
ראובן ולחצי שבט מנשה בן-יוסף
את-ממלכת סיחון מלך האמרי ואת-ממלכת
עוג מלך הבשן הארץ לעריה בגבלת ערי
הארץ סביב: ויהב להון משה. לבני גד ולבני ראובן. ולפלגות
שבטא דמנשה בר יוסף. ית מלכותיה דסיחון מלכא אמוראה. וית
מלכותיה. דעוג מלכא דמתנן. ארעא. לקרוהא בתחומין. קרוי ארעא
סחור סחור: לד) ויבנו בני גד את-דיבן ואת-עטרות
ואת-ערער: ובנו בני גד. ית דיבון וית עטרות. וית ערוער:

— רס"י —

לב) ואתנו אחזת נחלתנו. כלומר בדינו ובכשותנו תהי אחזת נחלתנו מעבר הנה:

תפסיר רס"ג

לה) ועטרות שופן ועזר ויגדה:
 לו) ובית נמרה ובית הרן. קרא
 חצינה וחצי'איר ג'נס: לו) ובנו
 בני ראובן. חשבון ואלעלא
 וקריתים: לח) ונבו ובעל מעון.
 מנקוללה אסמאיקן וסבמה.
 וד'אלך אנהם סמו אלקרא
 אלתו בנודהא כמא שאו:
 לט) ת'ם מצו בני מכיר אבן
 מנשה אלי גרש פפתחודהא.
 וקרצו אלאמורי אלד'י פיהא:
 מ) פדפע מוסי' גרש. לאל מכיר

לֵה וְאֶת-עֵטְרֹת שׁוֹפָן וְאֶת-
 יַעְזָר וַיִּגְבְּהָהּ: וְיֵת עֵטְרוֹת שׁוֹפָן.
 וְיֵת יַעְזָר וְרִמְתָּא: לֵה וְאֶת-בֵּית
 נִמְרָה וְאֶת-בֵּית הָרָן עָרֵי
 מִבְצָר וְגִדְרֹת צֶאֱן: וְיֵת בֵּית
 נִמְרָה וְיֵת בֵּית הָרָן. קְרוּיִן פְּרִיכָן וְחֹטְרִין
 דָּעָן: לֵה וּבְנֵי רְאוּבֵן בָּנוּ אֶת-
 חֶשְׁבּוֹן וְאֶת-אֶלְעֵלָא וְאֶת

קְרִיתִים: וּבְנֵי רְאוּבֵן בָּנוּ. יֵת חֶשְׁבּוֹן וְיֵת אֶלְעֵלָא. וְיֵת קְרִיתִים:
 לֵה וְאֶת-נָבוֹ וְאֶת-בְּעַל מְעוֹן מוֹסֶבֶת שֵׁם וְאֶת-
 שְׁבֻמָּה וַיִּקְרְאוּ בְשֵׁמֹת אֶת-שְׁמוֹת הָעָרִים
 אֲשֶׁר בָּנוּ: וְיֵת נָבוֹ. וְיֵת בְּעַל מְעוֹן. מִקֶּפֶן שְׁמָהֵן וְיֵת שְׁבֻמָּה. וַיִּקְרוּ
 בְּשֵׁמָהֵן. יֵת שְׁמָהֵת קְרוּיָא דְּבָנוּ: מפער לט' וַיֵּלְכוּ בְנֵי מְכִיר
 בֶּן-מִנְשֵׁה גִלְעָדָה וַיִּלְכְּדָהּ וַיִּזְרֹשׁ אֶת-הָאֲמֹרִי
 אֲשֶׁר-בָּהּ: וַאֲזָלוּ. בְּנֵי מְכִיר בְּר מִנְשֵׁה. לְגִלְעָד וְכַבְשׁוּדָהָ. וְתָרִיד
 יֵת אֲמֹרָאָה דְּבָה: * מ' וַיִּתֵּן מֹשֶׁה אֶת-הַגִּלְעָד לְמְכִיר

*** עתה נחזור עפ"י פסוקי הכאן.

— רס"י —

שלחם. ובני ראובן הסבו את שמם לשמות
 אחרים, וזהו מסבות שם, נבו ובעל מעון
 מוסבות לשם אחר: ואת שבמה. בנו שבמה
 והיא שבה האמורה למעלה: לט' ויזרש.
 כתרגומו ותריד. שתבת רי"ש משמשת שתי
 חלקות לשון ירשה ולשון הורשה, שהוא

לו ערי מבצר וגדרות צאן. זה סוף הפסוק
 מוסב על תחלת הענין, ויבנו בני גד את
 הערים הללו להיות ערי מבצר וגדרות צאן:
 לח ואת נבו ואת בעל מעון מוסבת שם.
 נבו ובעל מעון שמות עבודה זרה הם, והיו
 האמוריים קורים עריהם על שם עבודה זרה

תפסיר רס"ג

אבן מנשה. פאקאמו פיהא:
מא) פמציא יאיר אבן מנשה.
ופתח סואדהן. וסמאדהא סואד
יאיר: מב) ומציא נבת. פפתח
קנת ורסאתיקהא. וסמאדהא
נבת עלי אסמה:

בֶּן־מִנְשֶׁה וַיֵּשֶׁב בָּהֶּ: וַיְהִי

מִשֶּׁה יֵת גִּלְעָד. לְמַכִּיר בֶּר מִנְשֶׁה. וַיְתִיב

בָּהֶּ: וַיֵּאִיר בֶּן־מִנְשֶׁה

הַלֵּךְ וַיִּלְכֹּד אֶת־חֹתֵינֵיהֶם

וַיִּקְרָא אֶתְהֶן חֹת יֵאִיר:

וַיֵּאִיר בֶּר מִנְשֶׁה אֶזְלָה. וּבִבְשׁ יֵת פִּפְרִיָּהוֹן. וַיִּקְרָא יֵתְהוֹן פִּפְרִיָּה יֵאִיר:

וּנְבַח הַלֵּךְ וַיִּלְכֹּד אֶת־קִנְתָּ וְאֶת־בְּנֵיהָ

וַיִּקְרָא לָהּ נְבַח בְּשִׁמוֹ: וּנְבַח אֶזְלָה. וּבִבְשׁ יֵת קִנְתָּ וַיֵּת

פִּפְרִיָּהוֹן. וַיִּקְרָא לָהּ נְבַח בְּשִׁמְיָה: פ פ פ

קִיב פִּיטוֹקִים סִימָן עִיבֵלֵשׁ

— רש"י —

טירוד ותיירוד: מל חותיהם. בפרייהון: שם זה, לפיכך הוא רפה, שמשמע מדרשו
וַיִּקְרָא אֶתְהֶן חֹת יֵאִיר. לפי שלא היו לו
בָּנִים קָרָאָם בְּשִׁמוֹ לְזַכָּרוֹן: מַּזְ וַיִּקְרָא לָהּ
נְבַח. לָהּ אֵינִי מִפִּיק ה"א. וְרֵאִיתִי בְּיִסּוּדוֹ
שְׁלֹרְבִי מִשֶּׁה הִדְרָשׁן לְפִי שְׁלֹא נִתְקַיֵּם לָהּ

חסלת פרשת מטות

זֶלֶק הַדְּקָרוֹן: מַּזְ וַיִּקְרָא לָהּ נְבַח בְּשִׁמוֹ. ה"א הכינוי נחה והיתה ראויה להדרגש (מהר"ב):

הערה על הפטריות תלת דפורענותא

מכתב"י כמהר"ר אברהם בן כמהר"ר יחיא צאלח זצוק"ל

א. נהגו כל ישראל להיות מפטירין בשלש שבתות קודם לתשעה באב בדברי תוכחה
ולא בענין הפרשה. ואלו הן: שבת ראשונה "מטות" מפטירין "דברי ירמיהו" עד "נאם ה'
להצילך". שבת שניה "מסעי" מפטירין "חזון ישעיה" עד "כי פי ה' דבר" ואין שונין פסוק
"אם תאבו". וכך מצאתי מובא בכת"י בזה הלשון: כל הפטריות ישנות מסיימים כאן
ואין שונין פסוק "אם תאבו" לפי שהם מילי דאוכחתא ופורענותא להיות זכרון למעשינו
הרעים ומעשי אבותינו שהיו כמעשינו עתה עד שגרם להם ולנו אותן הצרות שבזכרון

דברים אלו נשוב להיטיב. ולכך מסיימים בפסוקים אלו לעורר הלבבות וכן בהפטרת דברים מסיימים "והיה החסן לנעורת" וכן בהפטרת שובה מסיימים "ופושעים יכשלו בס" ואין אומרים אחריו "מי אל כמוך" וכו'. והוא עפ"י מ"ש הרמב"ם ז"ל בפייג מה"ת וז"ל: כל העולה לקרות בתורה פותח בדבר טוב ומסיים בדבר טוב אבל פרשת האזינו אינו כן וכו'. ולמה פוסקים בה בענינות אלו? מפני שהן תוכחה כדי שיחזרו העם בתשובה. עכ"ל. שבת שלישית מפטירין "איכה היתה" עד "ואין מכבה".
ב. כשחל ר"ח אב בשבת מוציאין שני ספרים באחד קורין שבעה גוברי בפרשת מסעי ובשני מפטיר ענין ר"ח וקורין הפטרת "חזון ישעיהו".

ברכה ראשונה שקודם ההפטרה

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר בָּחַר, בְּנִבְיָאִים טוֹבִים. וְרָצָה בְּדַבְרֵיהֶם, הַנִּאֱמָרִים בְּאַמֶּת. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הַבּוֹחֵר בַּתּוֹרָה, בְּמֹשֶׁה עַבְדּוֹ, וּבִישְׂרָאֵל עַמּוֹ. וּבְנִבְיָאֵי, הָאֱמֶת וְהַצֶּדֶק: (אמן)

הפטרה דראשי המטות

בירמיהו סימן א'

דְּבָרֵי יִרְמְיָהוּ בֶן-חֶלְקִיָּהוּ מִן-הַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר בָּעֲנִתוֹת בְּאַרְץ בְּנִימִן: פִּתְגָּמִי נְבוּאָת יִרְמְיָה, בַּר חֶלְקִיָּה. מִן רִישֵׁי מִטְרַת כֹּהֲנֵיָא מִן אֲמֶרְפִּלְיָא, דְּהוּ בִירְשָׁלַם. גְּבָרָא דְקָבִיל אַחְסָנְתִּיה, בָּעֲנִתוֹת. בְּאַרְע, שְׁבֹט בְּנִימִן: אֲשֶׁר הָיָה דְבַר-יְהוָה אֵלָיו בִּימֵי יֹאשִׁיָּהוּ בֶן-אֲמוֹן מֶלֶךְ יְהוּדָה בְּשָׁלֹשׁ-עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְמַלְכוֹ: דְּהוּ פִתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ, עֲמִיָּה. בִּיּוֹמֵי. יֹאשִׁיָּה בַר אֲמוֹן, מֶלֶךְ שְׁבַטָא דְּבֵית יְהוּדָה. בְּתַלְתָּ עָסְרֵי שָׁנִין, לְמַלְכִּיה: וַיְהִי בִּימֵי יְהוֹיָקִים בֶּן-יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה עַד-תַּם עֲשֵׂתִי-עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְצִדְקִיָּהוּ בֶן-יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה עַד-גָּלוֹת יְרוּשָׁלַם בְּתַדְשׁ הַחֲמִישִׁי: וְהָיָה. בִּיּוֹמֵי יְהוֹיָקִים בַּר יֹאשִׁיָּה, מֶלֶךְ שְׁבַטָא דְּבֵית יְהוּדָה. עַד דְּשָׁלִימָא, חָדָא עָסְרֵי שָׁנִין. לְצִדְקִיָּה אַחוּהִי בַר זִלְקָה הַדְּקִדּוֹק: וַיְהִי בִּימֵי יְהוֹיָקִים. בְּטַעַם אֲזֵלָא:

יִאשְׁיָהּ, מֶלֶךְ שְׁבֹטֵא דְבֵית יְהוּדָה. עַד דְּאַתָּא נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא דְּבָבֶל
וְצַר עַל יִרְשָׁלַם, תַּלְתָּ שְׁנִין. וְאַגְלִי עֲמָא דְבֵה, בִּירְחָא חֲמִישָׁאָה: ד וַיְהִי
דְּבֶר-יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: וְהָיָה פֶתַח גַּם נְבוּזַאדַן מִן קֳדָם יְיָ, עֹמִי לְמִימַר:
ה בְּטָרָם (כ' אצורד) אֶצְרֶךָ בְּבָטָן יְדֹעֲתֶיךָ וּבְטָרָם תֵּצֵא
מִרְחָם הַקֹּדֶשׁתֶּיךָ נִבְיָא לְגוּיִם נְתַתִּיךָ: עַד לֹא בְרִיתְךָ מִמַּעֲיָן,
אֶתְקִינְתָּךְ. וְעַד לֹא אֶתִּיתָא לְעֵלְמָא, וּמִינְתָּךְ נְבִי מִשְׁקִי כֶּסֶם דְּלֹט
לְעַמְּמִיָּא, מִנִּיתָךְ: ו וְאָמַר אֲהֵא אֲדָנִי יְהוָה הִנֵּה לֹא-יְדַעְתִּי
דְּבֶר כִּי-נֶעַר אָנֹכִי: וְאָמַרְתִּי. קָבִיל בְּעוֹתִי, יְיָ אֱלֹהִים. הָא לִית אָנָּא
יָדַע, לְאַתְנַבְּאָה. אֲרִי רַבִּי, אָנָּא וּמִשְׁרִיּוֹתִי עָקֹא וְגָלוּ אָנָּא מִתַּנְבִּי, עַל
עֲמָא הָדִין: ז וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי אַל-תֹּאמַר נֶעַר אָנֹכִי כִּי
עַל-כָּל-אֲשֶׁר אֲשַׁלַּחְךָ תֵּלֵךְ וְאַתָּה כָּל-אֲשֶׁר אֲצִוְךָ תַּדְבֵּר:
וְאָמַר יְיָ, לִי. לֹא תִימַר, רַבִּי אָנָּא. אֲרִי. לְכָל אֲתֵר דְּאֲשַׁלְחֲנָךְ, תֵּהָדֵךְ. וְיֵת
כָּל דְּאֶפְקֹדְנָךְ, תִּתְנַבֵּי: ח אַל-תִּירָא מִפְּנֵיהֶם כִּי-אַתָּה אָנִי
לְהַצִּלְךָ נָאִם-יְהוָה: לֹא תִדְחַל, מִן קֳדָמִיהוֹן. אֲרִי בְּסַעֲדָךְ מִימְרִי.
ט לְשִׁיבּוֹתְךָ, אָמַר יְיָ: י וַיִּשְׁלַח יְהוָה אֶת-יְדּוֹ וַיַּגַּע עַל-פִּי
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי הִנֵּה נָתַתִּי דְּבָרִי בְּפִיךָ: וּשְׁלַח יְיָ, יָת פִּתְגָמִי
נְבוּאָתִיָּה. וְסֹדֶר בְּפִמִּי. וְאָמַר יְיָ, לִי. הָא שְׁוִיתִי פִּתְגָמִי נְבוּאָתִי, בְּפִמְךָ:
י אֲרֵאָה הַפְּקֹדֶתֶיךָ | הַיּוֹם הַזֶּה עַל-הַגּוֹיִם וְעַל-הַמְּמַלְכוֹת
לְנִתּוֹשׁ וּלְנִתּוּץ וּלְהַאֲבִיד וּלְהָרוֹס לְבָנוֹת וּלְנִטּוֹעַ: חוּי.
יב מִנִּיתָךְ, יוֹמָא הָדִין. עַל עַמְּמִיָּא, וְעַל מַלְכוּתָא. לְמַעַקֵּר וּלְתַרְעָא,
וּלְאַבְדָּא וּלְפַגְרָא. וְעַל בֵּית יִשְׂרָאֵל, לְמַבְנֵי וּלְקִימָא: יג וַיְהִי
דְּבֶר-יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר מֶה-אַתָּה רֹאֶה יְרֵמְיָהוּ וְאָמַר
יד מִקֵּל שָׁקֵד אָנִי רֹאֶה: וְהָיָה פֶתַח גַּם נְבוּזַאדַן מִן קֳדָם יְיָ, עֹמִי לְמִימַר.

זולק הדקדוק: ה אצרך. הקמץ שבצד"י חטף והשוא נח: י לנתוש ולנתוץ. התו"ץ רפויות:

מֵאֵת חֲזִי, יִרְמְיָהּ. וְאִמְרִיתָ, מֶלֶךְ מוֹחִי לְאַבְאָשָׁא, אֲנִי חֲזִי:
 יב וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי הִיטַבְתָּ לְרֹאוֹת בִּי-שֶׁקֶד אֲנִי
 עַל-דְּבָרִי לַעֲשׂוֹתוֹ: וְאָמַר יי, לִי, יָאוֹת חֲזִיתָא. אֲרִי מוֹחִי אֲנִי, עַל
 פִּתְגָּמִי, לְמַעַבְדֵּיהּ: יג וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֵלַי שְׁנִית לְאֹמֹר מִה
 אַתָּה רֹאֶה וְאֹמֵר סִיר נִפּוּחַ אֲנִי רֹאֶה וּפְנִי מִפְּנֵי צְפוֹנָה:
 וְהוּא פִתְגָם נְבוֹאָה מִן קָדָם יי עָמִי, תְּנִינּוֹת לְמִימְרָא. מֵאֵת חֲזִי. וְאִמְרִיתָ.
 מֶלֶךְ דִּרְתַּח כְּדוּד, אֲנִי חֲזִי. וְטָקוּס מִשְׁרִיתִיָּה דְּמַדְבָּרָן וְאַתָּן, מֵאֲפִי
 צְפוֹנָא: יד וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי מִצְפּוֹן תִּפְתָּח הַרְעָה עַל
 כָּל-יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ: וְאָמַר יי, לִי. מִצְפּוֹנָא, תִּשְׁרִי בִשְׁתָּא לְמִיתִי. עַל,
 כָּל יִתְבֵּי אֲרַעָא: טו כִּי | הִנֵּנִי קוֹא לְכָל-מִשְׁפָּחוֹת מַמְלָכוֹת
 צְפוֹנָה נְאֻם-יְהוָה וּבָאוּ וּנְתַנּוּ אִישׁ בְּסֹאוֹ פֶתַח | שְׁעָרֵי
 יְרוּשָׁלַם וְעַל כָּל-חֹמֹתֶיהָ סָבִיב וְעַל כָּל-עָרֵי יְהוּדָה:
 אֲרִי הָאֲנִי מְכַלִּי. לְכָל זִרְעִיתָא. מַלְכוֹת צְפוֹנָא, אָמַר יי. וַיִּיתֶנּוּ. וִירְמוֹן גְּבַר
 בְּרַסוּהִי. לְקַבִּיל, תִּרְעֵי יְרוּשָׁלַם. וְעַל כָּל שׁוּרְהָא, סְחֹר סְחֹר. וְעַל, כָּל
 קְרוּיָא דְּבֵית יְהוּדָה: טז וְדִבַּרְתִּי מִשְׁפָּטִי אוֹתָם עַל כָּל-רַעְתָם
 אֲשֶׁר עֲזָבוּנִי וַיִּקְטְרוּ לֵאלֹהִים אֲחֵרִים וַיִּשְׁתַּחֲווּ לְמַעֲשֵׂי
 יְדֵיהֶם: וְאִמְלִיל פִּרְעָנוֹת דִּינִי, עִמָּהוֹן. עַל, כָּל בִּישְׁתָּהוֹן. דְּשִׁבְקוּ
 פִּלְחָנִי. וְאַסִּיקוּ בְּסִמִּין, לְטָעוֹת עִמְמִיָּא. וְאַשְׁתַּעֲבָדוּ, לְעוֹבְדֵי יְדֵיהוֹן:
 יז וְאַתָּה תִּתְּנֵנִי מִתְּנִיךְ וְקִמַּתְּ וְדִבַּרְתָּ אֵלֵיהֶם אֵת
 כָּל-אֲשֶׁר אֲנִי אֶעֱוֹךְ אֶל-תַּחַת מִפְּנֵיהֶם פֶּן-אַחַתְךָ
 לִפְנֵיהֶם: וְאַתָּה תִּתְּקִיף חֲרָצֶךְ. וְתִקּוּס, וְתִתְּנִי לְהוֹן. יֵת כָּל דְּאֲנִי,
 מִפְּקִיד לָךְ. לֹא תִתְּמַנַּע, מִלְּאֹכְחוֹתֶיהוֹן. דְּלִמָּא אֶתְבְּרִנְךָ, קִדְמִיהוֹן:

ז'לק הדקדוק: יב ויהי דבר יי אלי. אין פסיק אחר תיבת ה': טו ונתננו. הוי"ו געי:
 טז ויקטרו. הוי"ו געי: וישתחוו. הוי"ד געי: יז תאזר. האל"ף בשוא פשוט והוא נח בכל ספרי
 תימן ובירושלמיים:

וַאֲנִי הִנֵּה נֹתֵתִיךָ הַיּוֹם לְעִיר מִבְּצָר וּלְעִמּוּד בְּרִזָּל
וּלְחֻמּוֹת נִחֲשֶׁת עַל-כָּל-הָאָרֶץ לְמַלְכִּי יְהוּדָה לְשָׂרְיָהּ
לְכַהֲנֶיהָ וּלְעַם הָאָרֶץ: וְאַנָּה, הִיא יְהֻבְתָּךְ יוֹמָא דִּין. תִּקְיָךְ בְּקִרְיָא
בְּרִיקָא. וּבְעִמּוּד דְּבִרְזָל. וּבְשׁוּר דְּנִחֲשׁ לְאַשְׁקָאָה בָּס דְּלוּט, לְכָל יִתְבִּי
אַרְעָא. לְמַלְכֵּיא דְּבֵית יְהוּדָה, לְרַבְרַבְהָא, לְכַהֲנָהָא, וּלְעַמָּא דְּאַרְעָא:
וְנִלְחֲמוּ אֵלֶיךָ וְלֹא-יֻכְלוּ לָךְ כִּי-אַתָּה אֲנִי נֶאֱמַר-יְהוָה
לְהַצִּילָךְ: וַיְהוּן דִּינִין וּמִגִּיחִין לְקַבְּלָךְ לְמַסְתֵּר יֵת פִּתְגָמִי נְבוּאָתְךָ, וְלֹא
יִכְלוּן לָךְ. אַרִי בְּסַעֲדָךְ מִיִּמְרִי. אָמַר יי, לְשִׁיבּוּתְךָ:

(גְּאֻלָּנוּ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל:)

(פְּרֻקְנָא. יי צְבָאוֹת, שְׁמִיהּ קְדִישָׁא, דִּישְׂרָאֵל:)

עַל דָּא יִתְפָּרֵךְ וַיִּשְׁתַּבַּח, שְׁמָא רַבָּא קְדִישָׁא. דִּי לְעִילָא, חֵיא וְקִימָא. מְבָרַךְ הוּא לְעַלְמָא,
וּלְעַלְמֵי עֲלַמֵּי:

אלה מסעי

גגה

לכונחת שבת
ושני וחמישי

תפסיר רס"ג

חמישי כשהן מחוברות בסת"י

לֵךְ אֵלֶּה מִסְעֵי בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל

לג א) וְהָיָא מְרַאחֵל בְּנֵי
אַסְרָאִיל אֲדָר כְּדֻגּוּ מִן בְּלָד מִצְרַיִם
עַלֵּי גִיּוֹשְׁהֶם. בְּיַד מוֹסִי וְהָרֹן:

אֲשֶׁר יֵצְאוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם

לְעִבְּאֲתָם בְּיַד-מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן: אֵלֶּיךָ מִטְּלָנִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

— רס"י —

צא מהם ארבעה עשר, שְׂבָלָם הָיוּ בְּשָׁנָה
רִאשׁוֹנָה, קוֹדֶם גְּזֻרָה, מִשְׁנִסְעוּ מִרְעַמְסָא עַד
שָׁבְאוּ לְרֵתְמָה. שְׂמִשְׁם נִשְׁתַּלְחָו הַמְּרַגְלִים,
שְׁנַאֲמָר (צמזכר יב, טז) וְאַחֲרֵי נִסְעוּ הָעָם
מִחֻצְרוֹת וְגו' (שס יג, ז) שָׁלַח לָךְ אֲנָשִׁים וְגו'.
וְכָאן הוּא אֹמֵר וַיִּסְעוּ מִחֻצְרוֹת וַיִּחְנוּ

לֵךְ אֵלֶּה מִסְעֵי. לָמָּה נִכְתְּבוּ הַמִּסְעוֹת
הַלָּלוּ, לְהוֹדִיעַ חֲסִדִּיו שְׁלִמְקוֹם, שְׂאָף עַל פִּי
שְׂגוֹר עֲלֵיהֶם לְטַלְטֵלָם וּלְהַנִּיעֵם בַּמִּדְבָּר, לֹא
תֹאמַר שֶׁהָיוּ נָעִים וּמְטַלְטְלִים מִמִּסְעָם לְמִסְעָם
כָּל אַרְבָּעִים שָׁנָה וְלֹא הָיְתָה לָהֶם מְנוּחָה,
שֶׁהָיוּ אֵין כָּאֵין אֵלָּא אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם מִסְעוֹת.